

**KILPAILU- JA KULUTTAJAVIRASTON
TILINPÄÄTÖS VUODELTA
2017**

SISÄLLYSLUETTELO

1 TOIMINTAKERTOMUS	3
1.1 JOHDON KATSAUS	3
1.2 TULOKSELLISUUS.....	5
1.3 VAIKUTTAVUUS	6
1.3.1 Toiminnan vaikuttavuus	6
1.3.2 Siirtomenojen vaikuttavuus	7
1.4 TOIMINNALLINEN TEHOKKUUS	8
1.4.1 Toiminnan tuottavuus ja taloudellisuus.....	8
1.4.2 Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus	9
1.4.3 Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus.....	11
1.5 TUOTOKSET JA LAADUNHALLINTA	12
1.6 HENKISTEN VOIMAVAROJEN HALLINTA JA KEHITTÄMINEN	16
1.7 TILINPÄÄTÖSANALYYSI	20
1.7.1 Rahoituksen rakenne	20
1.7.2 Talousarvion toteutuminen	20
1.7.3 Tuotto- ja kululaskelma	21
1.7.4 Tase	22
1.8 SISÄISEN VALVONNAN ARVIOINTI- JA VAHVISTUSLAUSUMA.....	23
1.9 ARVIOINTIEN TULOKSET	24
1.10 YHTEENVETO HAVAITUISTA VÄÄRINKÄYTÖKSISTÄ	24
1.10.1 Virheitä ja väärinkäytöksiä koskevat yhteenvetotiedot	24
1.10.2 Takaisinperintää koskevat yhteenvetotiedot	24
3. TUOTTO- JA KULULASKELMA.....	26
4. TASE.....	27
5. LIITETIEDOT	28
6. ALLEKIRJOITUS	31

1 TOIMINTAKERTOMUS

1.1 JOHDON KATSAUS

Virasto

Tarkastelujaksoa leimasivat hallinnolliset valmistelutehtävät kuten tietosuojasetus, kilpailulain uudistushanke, sote, eräät tehtäväsiirrot KKV:lle ja toimitilaratkaisun valmistelu.

Yrityskauppa- ja valvonta joutui suorituskykyänsä ääri rajoille samanaikaisten laajakantoisten yrityskauppailmoitusten vuoksi. Ulkoista kritiikkiä on kohdistunut pitkiin käsittelyaikoihin erityisesti kilpailuneutraaliteetin valvonnassa. Sitä sääntelevään lainsäädäntöön on ehdotettu muutoksia ja toiminnon tehokkuutta parannetaan v. 2018 aikana.

Valtion neuvotteluosapuolet saavuttivat joulukuussa neuvottelutuloksen fuusiovirastojen palkkausjärjestelmän rahoitusmallista luoden siten hyvät edellytykset KKV:n palkkausjärjestelmästä sopimiseen. VMBaro-tuloksissa kokonaistyötyytyväisyysindeksi (3,63) oli yli virastofuusiota edeltävän vuoden tasojen ja yli valtion keskiarvon, vaikka palkkausosa-alueen heikot tulokset laskivat kokonaisindeksiä. Hallinnon tehtävissä henkilömäärä on vähentynyt, mutta KKV:n henkilöstömäärä on kasvanut uusien tehtävien myötä (hankintojen valvonta) ja kasvaa noin 40 % lisää ensi vuoden alusta kuluttajaneuvonnan siirtyessä KKV:oon. Henkilöstön kasvusta seuraavaa painetta lisää vuoden 2020 AVI-uudistus. Vuoteen 2016 (htv 127) verrattuna mainitut muutokset kasvattavat organisaation henkilöstön määrää noin 55 %:lla.

Tutkimukset- ja selvitykset

Virasto julkaisi kuusi tutkimusta, minkä lisäksi sisäiseen käyttöön valmistui tärkeä selvitys ns. kuluttajahaitta (consumer detriment) ilmiön hyödyntämismahdollisuuksista KKV:ssa. Selvitykset palvelevat osin keskustelualoitteina, mutta tukevat myös välittömästi KKV:n ja kuluttaja-asiamiehen valvontatehtäviä.

Kilpailuvastuualue

Heikko palkkakilpailukyky näkyy edelleen erityisesti kilpailuvastuualueella suurena vaihtuvuutena, mistä on seurannut keskittyminen kohtuullisen toimintakyvyn säilyttämiseen vaikuttavuuden ja tuloksellisuuden jäädessä taka-alalle.

Virasto sai tehtäväkseen hankintalain valvontatehtävät 1.1.2017. Prosessit päätöksentekoa, selvitystyötä ja toiminnan suuntaamista varten on tehty, ja toiminto on saatu käyntiin suunnitellusti. Käsittelyssä on ollut vuoden aikana noin 80 asiaa. Uutta instrumenttia eli hallintolain 8 a luvussa tarkoitettua hallinnollista ohjausta sovellettiin kahdessa tapauksessa. Lisäksi ensimmäisiä laittomia suorahankintoja koskevia markkinaoikeusesityksiä alettiin valmistella.

Yrityskauppa- ja valvonnassa oli poikkeuksellisen haastava vuosi. Yrityskauppa- ja valvontaan jouduttiin siirtämään henkilökuntaa muualta kilpailuvastuualueelta samoina ajankohtina vireille tulleiden laajojen keskittymien tutkimiseksi. Toistuessaan vastaavan kaltaisen tilanteen hoitamisen ei voida olettaa onnistuvan ilman yrityskauppa- ja valvonnan resurssien vahvistamista.

Kartellivalvonnassa tehtiin kaksi laajaa tarkastusta. Joulukuussa markkinaoikeus määräsi linja-autokartelliasiansa seuraamusmaksut, jotka olivat vain murto-osa esitetystä. Virasto valitti ratkaisusta korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jossa on vireillä lisäksi kaksi muuta kartelliasiaa. Kaikkien kartelliepäilyjen tutkintaa ei pystytty aloittamaan. Virasto puuttui sitoumuspäätöksellä mobiilimaksu- ja markkinoilla käyttöönotettavien maksujärjestelmien kilpailuongelmiin.

Sähköisen selvitystoiminnan tehostamista jatkettiin. Testattiin, otettiin käyttöön ja vakiinnutettiin mobiilipäätelaitteiden tutkintaprosessi. Tutkinnan käytäntöjä kehitettiin ECN-verkostossa ja

yhteistyössä Keskusrikospoliisin kanssa. Viraston tietoteknisen tutkinnan virkamiehiä on koulutettu yhteistyössä Poliisiammattikorkeakoulun ja Keskusrikospoliisin kanssa. Tarkastusaineiston eheyden varmistamiseksi otettiin käyttöön elektroninen varmenne. Tutkintakyvyn ylläpito vaatii jatkuvaa välineiden kehittämistä ja henkilöstön kouluttamista.

Sääntelyn purkamisen ja sujuvamman sääntelyn alueella tärkeimmät vaikuttamiskohteet olivat liikennesektorilla, finanssimarkkinoilla, sähköisessä viestinnässä sekä sote -palveluissa.

Syyskuun alussa KKV isännöi pohjoismaisten kilpailuviranomaisten kokousta Tuusulassa. Kokouksessa allekirjoitettiin pohjoismaisten kilpailuviranomaisten uusi yhteistyösopimus, johon myös Suomi nyt liittyi.

Kuluttaja-asiat

Kuluttaja-asioissa KKV:n tärkein tehtävä on huolehtia kuluttajansuojasäädösten noudattamisen valvonnasta tehokkaasti ja vaikuttavasti. Valvontatoimintaa tuetaan viestinnän, valistuksen ja vaikuttamisen keinoin.

Vuonna 2017 valvontatoiminnassa annettiin kieltoja ja tehtiin markkinaoikeushakemuksia tavanomaista enemmän. Neuvotteluihin perustuvia sitoumuksia lainvastaisen toiminnan lopettamiseksi saatiin jonkin verran aiempia vuosia vähemmän. Valvontaa kohdistettiin tietoisesti ilmiöihin, joissa hyödynnettiin uusia sähköisiä tutkintamenetelmiä ja joissa jouduttiin käyttämään kieltoja neuvottelumenettelyin sijasta. Tällainen ilmiö oli erityisesti harhaanjohtava vertailuhintojen ilmoittaminen huonekalu- ja urheiluvälinealoilla. Kieltojen ja markkinaoikeusmenettelyn painottamisella yhdistettynä tehokkaaseen tiedottamiseen pyrittiin saamaan aikaan mahdollisimman laaja ennaltaehkäisevä vaikutus yli toimialarajojen.

Kuluttaja-asiamies avusti kuluttajia oikeudessa lukuisissa tapauksissa, joissa oli kysymys tilausansoista, muista kuluttajahuijauksista tai pikaluottojen perintään liittyvistä tapauksista. Avustustoiminnalla tavoitellaan yksittäisiä tapauksia laajempaa, ennakkopäätöstyyppistä vaikuttavuutta. Tämänkaltaisissa tilanteissa harkitaan säännönmukaisesti myös ryhmävalitus- ja ryhmäkannemahdollisuutta. Ryhmävalituksia tai ryhmäkanteita ei kuitenkaan pantu toimintavuonna vireille. Aloitettiin tilausansojen ja muiden internetin kautta toteutettavien huijausten torjuntaa edistävä työ yhdessä eräiden muiden viranomaisten kanssa.

Kuluttaja-asiamiehen valvontatoiminnan ongelmana on ollut käytettävissä olevien valvontakeinojen heikkous. Vaikka kieltoja annettiin ja oikeudenkäyntejä käynnistettiin aikaisempaa enemmän, yritykset pystyvät nykyjärjestelmässä jatkamaan kuluttajansuojasäännösten vastaista menettelyä varsin pitkään.

Kuluttajien aseman turvaaminen, markkinoiden tasapuolinen kehittyminen ja valvontaviranomaisen uskottavuuden vahvistaminen edellyttäisivätkin tehokkaampien valvontakeinojen ottamista käyttöön. EU-tasolla tähän tähtäävä uudistus on jo hyväksytty rajat ylittävissä tapauksissa. Uudistuksen tullessa voimaan vuoden 2020 tammikuussa olisi huolehdittava siitä, että tehokkaammat keinot ovat käytettävissä myös kotimaisiin kuluttajaongelmiin puuttumiseksi.

Kuluttajavastuualue osallistuu kansainväliseen kuluttajaviranomaisten yhteistoimintaan useissa eri muodoissa. Kansainvälinen toiminta on jatkuvasti tärkeämpi osa kansallisten viranomaisten työtä yritysten toiminnan luonteen muuttuessa ja digitaalisten palveluiden vallatessa nopeasti enemmän alaa. Jatkossa tulee huolehtia siitä, että KKV pystyy osallistumaan aktiivisesti kansainvälisiin, erityisesti EU-vetosiin valvontatoimenpiteisiin ja silti säilyttämään riittävät resurssit kansallisten ongelmatilanteiden hoitamiseen.

Valvontatoiminnan, viestinnän ja valituksen ohessa KKV osallistuu yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen tarjoten asiantuntijapanostaan sääntelyn kehittämishankkeissa. Vuonna 2017

vaikuttamisen painopisteitä olivat muun muassa matkailualan palveluiden laaja EU-alkuinen sääntelyuudistus, joka vaikuttaa suoraan myös KKV:n viranomaistehtäviin, sekä liikennepalveluihin ja sosiaali- ja terveystalouteen liittyvät laajat sääntelyhankkeet. KKV:n tavoitteena on selkeä, koherentti sääntelyjärjestelmä, joka vahvistaa markkinoiden toimintaa turvaten samalla kuluttajien aseman mahdollisimman kattavasti.

Toimintavuonna valmisteltiin kolmea laajakantoista hallinnon uudistusta. Kuluttajien oikeudellisen neuvonnan siirtäminen maistraateista KKV:lle vuoden 2019 alusta lähtien merkitsee vastualueen henkilöstömäärän kasvamista yli kaksinkertaiseksi nykytilanteeseen verrattuna. Siirron kautta tavoitellaan kuluttajien palvelemista entistäkin tehokkaammin. Toinen uudistus on aluehallintovirastojen kilpailu- ja kuluttajahallinnon siirtäminen KKV:n tehtäväksi vuoden 2020 alusta lähtien. Kolmas uudistus on talous- ja velkaneuvonnan siirtäminen oikeusaputoimistoihin vuoden 2019 alusta lähtien. Uudistusten kautta KKV:stä muodostuu entistä vaikuttavampi kuluttajaviranomainen.

1.2 TULOKSELLISUUS

Tavoitteita käsitellään tarkemmin jaksoissa 1.3 ja 1.5.

Tavoite 1: Suomen kotimarkkinoiden kilpailun intensiteetti paranee.

Mittari: Intensity of local competition WEF/The Global Competitiveness Report, Suomen sijoitus suhteessa muihin maihin.

Toteuma: 97/137 (Tavoite 60/140) Mittarin toteuma on hiukan edellistä vuotta huonompi.

Tavoite 2: Suomalaisten luottamus EU-sisämarkkinoiden verkkokauppaan lisääntyy.

Mittari: EU-sisämarkkinoiden verkkokauppaan luottavien osuus; Office of the European Union, Consumer Conditions Scoreboard Komission kyselytutkimus kuluttajille.

Toteuma: 43 % (Vuoden 2016 toteuma, julkaistu kesällä 2017) (Tavoite 57 %).

Tavoite 3: Virastolle osoitettavat uudet tehtävät hankintojen valvonnan ja soteuudistuksen yhteydessä käynnistetään tehokkaasti ja systemaattisesti.

Toteuma: Julkisten hankintojen valvonta saatiin tehokkaasti käyntiin. Henkilöstön rekrytointi saatiin valmiiksi. Tapaustutkinta saatiin hyvin käyntiin: vuoden aikana avattiin toimenpitepyynnön perusteella tai oma-aloitteisesti 86 asiaa.

Tavoite 4: Julkisten toimijoiden toiminta muuttuu kilpailuneutraalimmaksi. Kansallinen neutraliteettisäännöstö saatetaan toimivaksi vaihtoehdoksi valtion tukikanteluille komissioon.

Mittari: Kansallisten neutraliteettitapausten suhde komissioon tehtäviin valtioneuvostokanteluihin.

Toteuma: 1/1, tavoitteen ollessa 4/1. Tavoite ei toteutunut, sillä vuoden aikana avattiin vain yksi uusi selvitys.

Tavoite 5: Kuluttajat toimivat markkinoilla osaavasti ja hyödyntävät mahdollisuuksiaan.

Mittari: Myyjän tai palveluntarjoajan vaihtamisen kokeminen helpoksi, osuus kuluttajista; Office of the European Union, Market Performance Scoreboard. Komission kyselytutkimus kuluttajille, joka tehdään joka toinen vuosi.

Toteuma: Seuraavan kerran aineisto kerätään 2017, ja vuoden 2017 toteumatiedot julkaistaan syksyllä 2018. (Tavoite > 78 %).

Tavoite 6: Vahvistetaan uskottavaa "hard core" -kartellien vastaista politiikkaa.

Mittari: Sidosryhmien arvio (1-5).

Toteuma: 3,62 (Tavoite > 4). Sidosryhmien arvio kartellitoiminnan uskottavuudesta ja seuraamusmaksuesitysten määrä jäivät tulostavoitteista.

Tavoite 7: Yrityskauppavalvonnalla estetään tehokkaasti keskittymien kilpailuongelmat.

Mittari: Sidosryhmien arvio (1-5).

Toteuma: 3,63 (Tavoite > 3,7) Tavoite alittui hieman. Yrityskauppavalvonnasta on saatu muissa tutkimuksissa myönteistä palautetta sidosryhmiltä (GCR 2017).

Tavoite 8: Kuluttaja-asiamiehen toimenpitein elinkeinoharjoittajat muuttavat toimintaansa kuluttajasuojalainsäädännön mukaiseksi.

Mittari: Tapaukset, joissa yritys on muuttanut toimintaansa kuluttajansuoja-lainsäädännön mukaiseksi (kpl).

Toteuma: 93 (Tavoite 130) tavoite alittui.

Tavoite 9: Sähköisten työkalujen käyttöönotto digitaalisen markkinaympäristön valvontaan.

Toteuma: Tavoite toteutui.

Tavoite 10: Henkilötyövuodet.

Toteuma: 134,4 (Tavoite 134) Vuoden 2017 henkilötyövuodet toteutuvat suunnitellusti.

Tavoite 11: Kokonaistyötyytyväisyyden paraneminen.

Mittari: VM-baro henkilöstökysely

Toteuma: 3,63 (Tavoite 3,5). Tavoite toteutui.

Tavoite 12: Johtamisen parantaminen

Mittari: VM-baro Johtajuusindeksi

Toteuma: 3,51 (Tavoite 3,5). Tavoite toteutui.

1.3 VAIKUTTAVUUS

1.3.1 Toiminnan vaikuttavuus

Tavoite: Suomen kotimarkkinoiden kilpailun intensiteetti paranee				
Mittari: Intensity of local competition WEF/The Global Competitiveness Report, Suomen sijoitus suhteessa muihin maihin.	Toteuma 2015	Toteuma 2016	Tavoite 2017	Toteuma 2017
	89/140	94/138	60/140	97/137

Mittarin toteuma on hiukan edellistä vuotta huonompi huolimatta hallituksen toimenpiteistä kilpailun avaamiseksi ja huolimatta jäljempänä tarkoitetuista, samaan päämäärään tähtäävistä kilpailulainsäädännön toimeenpanoon liittyvistä KKV:n toimenpiteistä. Eräiden WEF-tutkimukseen ilmeisesti osallistuneiden tutkimuslaitosten edustajien haastattelujen perusteella heikon tuloksen taustalla näyttäisi olevan vaikeasti määriteltävä ja todennettava epäluottamus joihinkin institutionaalisiin tekijöihin kuten julkisten hankintojen läpinäkyvyyteen, julkisen elinkeinotoiminnan kilpailuneutraalisuuteen, oligopolikilpailuun, kaavoituksen ja tontinluovutuksen avoimuuteen ja tasapuolisuuteen yhdistettynä vielä kunnallisen päätöksenteon yrityskentöihin.

Virasto julkaisi laajan selvityksen, jossa käsiteltiin rakentamisen sääntelyn ongelmia ja annettiin sääntelykehitysehdotuksia. KKV julkaisi myös selvitykset alustatalouden kilpailu- ja kuluttajaongelmista sekä hotellien varauspalveluja koskevan selvityksen.

Kilpailuvalvonnassa virasto keskitti tulossopimuksen mukaisesti resurssejaan kartellien valvontaan. Kartellivalvonnasta kerrotaan tarkemmin sivulla 14. Muun kilpailuvalvonnan osalta virasto puuttui Automatiiaa koskeneella sitoumuspäätöksellä mobiilimaksu- ja markkinoilla käyttöönotettavien maksujärjestelmien kilpailuongelmiin. Virasto lopetti Pizza-onlinea ja Teostoa koskevien tapausten

sekä laajat KTK- kuljetuspalvelujärjestelmää koskevat selvitykset selvitysten kohteiden muutettua toimintaansa siten, että epäilyt kilpailuongelmat poistuivat.

Henkilöstön suuresta vaihtuvuudesta ja resurssivajauksesta johtuen kilpailutapauksia ratkaistiin vähemmän kuin edellisenä vuonna (51, edellisenä vuonna 79 tapausta), joista vaativimpaan vaikuttavuusluokkaan¹ kuului kolme tapausta (kuusi tapausta vuonna 2016).

Tavoite: Suomalaisten luottamus EU-sisämarkkinoiden verkkokauppaan lisäänty				
Mittari: EU-sisämarkkinoiden verkkokauppaan luottavien osuus*	Toteuma 2014	Toteuma 2016	Tavoite 2017	Toteuma 2017
	42 %	43 %	57 %	-

*) Office of the European Union, Consumer Conditions Scoreboard. Komission kyselytutkimus kuluttajille. Taulukkoon on täydennetty vuoden 2016 toteuma, joka on julkaistu 07/2017. Tieto kerätään vain parillisina vuosina.

Kuluttaja-asiamies jatkoi vuonna 2017 jo aiemmin alkanutta aktiivista tilausansoihin liittyvää työtä. Kuluttaja-asiamies muun muassa varoitti Autonhintaarvio.fi-sivustosta, jonka kautta kuluttajat olivat tilanneet autonarviopalvelun tietämättä sen maksullisuudesta. Kuluttajien suojaamiseksi tehtiin opastus-, valistus- ja tiedotustyötä viraston kaikilla vaikutuskanavilla.

Maksamisen turvallisuus on tärkeä luottamusta lisäävä tekijä verkkokaupassa. Kuluttaja-asiamies julkaisi aiheesta linjauksen ja kävi maksamisratkaisuja tarjoavien yritysten kanssa useita sitoumuksiin johtaneita neuvotteluja. Luotonantajan ja myyjän yhteisvastuusta tehtiin merkittävä linjaratkaisu ja saatiin sitä koskeva sitoumus rahoitusallalla keskeiseltä toimijalta.

Kuluttajat hankkivat hyödykkeitä yhä enemmän erilaisilta verkkoalustoilta ja uuden sääntelyn tarvetta pohditaan sekä kotimaassa että EU:ssa. Kuluttaja-asiamies seurasi aktiivisesti alustojen kehitystä ja valvonnan osalta puututtiin mm. ajo-opetuksen välityspalveluna toimivan yrityksen verkkosivuilla oleviin puutteisiin ja arvioitiin myös alustan asemaa kuluttajan sopijakumppanina.

Kuluttaja-asiamies osallistui joka vuotiseen Consumer Protection Cooperation -verkoston valvontakampanjaan, jossa tarkastettiin matkavaraussivustoja. Tarkastus osoitti, että useilla sivustoilla matkustamista koskevia palveluita markkinoidaan kuluttajille harhaanjohtavasti.

KKV:n ja Aluehallintovirastot toteuttivat valvontakampanjan, jossa tarkistettiin yli neljäsataa autokoulujen verkkosivua. Kuluttaja-asiamies jatkoi verkossa esiintyvän mainonnan tunnistettavuuden valvontaa.

1.3.2 Siirtomenojen vaikuttavuus

Talous- ja velkaneuvonnan² tavoitteena on helpottaa velallisen asemaa luottojen järjestelyssä sekä tukea velallisen elämänhallinnan paranemista ja ehkäistä syrjäytymistä. Vuoden 2017 talousarvioesityksessä työ- ja elinkeinoministeriö asetti tulostavoitteeksi, että uusien asiakkaiden keskimääräinen jonotusaika on korkeintaan 60 päivää. Tavoitetta ei ole KKV:n tulossopimuksessa, koska tavoite kohdistuu neuvontaa antaviin yksiköihin. Jonotusaika lasketaan talous- ja velkaneuvontayksiköiden (52 kpl) ilmoittamien jonotusaikojen keskiarvona.

Talous- ja velkaneuvonnan tunnuslukuja (neuvontaa antavat yksiköt)	Toteuma 2015	Toteuma 2016	Toteuma 2017
Palvelukyky: Uusien asiakkaiden keskimääräinen jonotusaika (pv)	26	24	40

¹ Vaikuttavuusluokka 1: Alaston kilpailunrajoitus, liittyy suureen toiminnan volyyymiin ja /tai on periaatteellisesti merkittävä

² Laki talous- ja velkaneuvonnasta 713/2000

Siirtotalouden kulut: Korvaus talous- ja velkaneuvonnan järjestämisestä ³	5 641 000	4 661 000	4 661 000
--	-----------	-----------	-----------

Uusien asiakkaiden keskimääräiset jonotusajat talous- ja velkaneuvontaan pitenevät ollen nyt keskimäärin 40 päivää. Asiakkaiden jonotusajat ensimmäiselle käynnille vaihtelivat toimipisteittäin: alle 60 päivän tavoitejonotusajan saavutti 48 neuvontayksikköä. Neljä neuvontayksikköä ei sitä saavuttanut. Niistä kahden yksikön jonotusaika ylitti 100 vrk vuodenvaihteessa 2016 - 2017.

Uusien asiakkaiden määrä oli 16 256 henkilöä, joka on merkittävästi enemmän kuin edellisenä vuonna (14 749). Talous- ja velkaneuvojilla oli vuonna 2017 yhteensä 24 519 asiakastapaamista (vuonna 2016: 24 900 kpl ja vuonna 2015: 27 600 kpl). Kilpailu- ja kuluttajavirasto järjesti talous- ja velkaneuvojille koulutusta yhteensä 638 henkilökoulutuspäivää.

Talous- ja velkaneuvonnan palveluiden tuottamiseen käytettiin vuonna 2017 yhteensä 161,8 henkilötyövuotta (vuonna 2016: 154 htv ja 2015: 149 htv). Valtion maksama korvaus, vuoden 2016 talousarviomääräraha, kattoi arviolta 47 % talous- ja velkaneuvonnasta aiheutuvista kustannuksista – osa kunnista rahoitti osan neuvonnasta omista varoistaan. Varojenkäytön tiedot tarkentuvat, kun palvelujen tuottajat antavat lopulliset raporttinsa vuoden 2017 kuluista.

Keväällä 2017 talous- ja velkaneuvonta päätettiin siirtää vuoden 2019 alusta oikeusaputoimistoihin, kuten mm. työ- ja elinkeinoministeriön työryhmä oli aiemmin esittänyt. Talous- ja velkaneuvontalain uudistus hyväksyttiin eduskunnassa marraskuussa. Kilpailu- ja kuluttajavirasto pitää siirtoa tarkoituksenmukaisena. Muutos poistaa niitä palvelujen järjestämisen ongelmia ja esteitä, joita KKV on eri yhteyksissä tuonut esiin. Palvelun keskittäminen yhdelle vastuutaholle mahdollistaa moniportaisen ohjaus- ja rahoitusjärjestelmän purkamisen ja palvelun tehokkaamman kehittämisen – esimerkiksi yhteisen verkkopalvelun ja ajanvarausjärjestelmän. Oikeusministeriö asetti syksyllä siirtohankkeen, jossa valmistellaan mm. valtakunnallista toimintamallia ja yhteistä tietojärjestelmää.

1.4 TOIMINNALLINEN TEHOKKUUS

1.4.1 Toiminnan tuottavuus ja taloudellisuus

HTV jakauma

	Toteuma 2015		Toteuma 2016		Tavoite 2017		Toteuma 2017		Toteutuma-tavoite		Muutos v:sta 2016	
	HTV	Osuus	HTV	Osuus	HTV	Osuus	HTV	Osuus	HTV	%	HTV	%
Markkinoiden toimivuuden edistäminen ¹	28,9	21,2 %	29,7	23,5 %	32,5	24,3 %	26,8	19,9 %	-5,7	-17,6 %	-2,9	-9,9 %
Kilpailuvalvonta	53,1	38,9 %	50,2	39,6 %	52,0	38,8 %	59,1	44,0 %	7,1	13,7 %	9,0	17,9 %
Kuluttaja-asiamiehen valvonta ja muu kuluttajansuoja ²	33,9	24,9 %	30,1	23,8 %	32,5	24,3 %	32,8	24,4 %	0,3	0,9 %	2,6	8,8 %
Hallintopalvelut ³	20,4	15,0 %	16,6	13,1 %	17,0	12,7 %	15,6	11,6 %	-1,5	-8,5 %	-1,0	-6,1 %
YHTEENSÄ	136,3	100 %	126,6	100 %	134,0	100 %	134,2	100 %	0,2	0,16 %	7,7	6,0 %

¹ Vuodesta 2016 alkaen Markkinoiden toim. ed. sisältää myös Alue- ja paikallishall. ohjaus -toimintoryhmän. Vertailutiedot muutettu vastaavasti.

² Vuodesta 2016 alkaen Kuluttajaoikeudellinen valvonta ja taloudelliset hyvytykset päätoimintoryhmä on nimeltään Kuluttaja-asiamiehen valvonta ja muu kuluttajansuoja, ja se sisältää myös Kuluttajainformaatio -toimintoryhmän. Vertailutiedot muutettu vastaavasti.

³ Hallintopalvelut = asiakirja-, tieto-, talous- ja henkilöstöhallinto sekä muut hallintopalvelut.

Vuoden 2017 henkilötyövuodet toteutuvat suunnitellusti ja ne kasvoivat edelliseen vuoteen verrattuna 7,7 henkilötyövuotta. Talouden sopeutustarpeen jatkuessa henkilöstön vähentämistarve ei ole enää edellisvuosien tapaan akuutti. Htv määrä on kasvanut vuodesta 2016 johtuen pääasiassa hankintojen valvonnan uusista tehtävistä.

³ Työ- ja elinkeinoministeriön asetus talous- ja velkaneuvontapalvelujen tuottajalle vuonna 2017 maksettavan korvauksen perusteista 104/2017

Substanssitoiminnan henkilötyövuositoteumat olivat lähellä suunniteltua. Hallintopalveluiden suhteellinen osuus sekä siihen käytetyt henkilötyövuodet laskivat hallinnossa 2017 olleen avoimen viran johdosta. Virka täytetään 2018 vuoden aikana.

Kieku-seurantakohdemalliin 1.1.2016 siirtyminen vaikuttaa hieman tietojen vertailtavuuteen vuoden 2015 tietojen osalta. Kieku-mallissa substanssihenkilöstö kohdentaa työajan ydintoiminnoille aina, kun työ on ydintoiminnasta aiheutuvaa. Erillisiä päätoimintoryhmä –kohtaisia yhteistoimintoja ei enää ole käytössä. Hallinnollinen työ ja johtaminen kirjataan Tukitoiminnot –ryhmään, Yleishallinto ja johtaminen -toiminnolle, minkä kertymä on vyörytetty htv:n suhteessa taulukossa esitetyille toimintoryhmille.

Kustannukset päätoimintoryhmittäin

	Toteuma 2015		Toteuma 2016		Toteuma 2017		Muutos v:sta 2016	
	1 000 €	Osuus	1 000 €	Osuus	1 000 €	Osuus	1 000 €	%
Markkinoiden toimivuuden edistäminen ¹	3 057	26 %	2 998	28 %	2 688	24 %	-310	-10 %
Kilpailuvalvonta	4 912	42 %	4 789	45 %	5 363	48 %	574	12 %
Kuluttaja-asiamiehen valvonta ja muu kuluttajansuoja ²	3 757	32 %	2 881	27 %	3 071	28 %	190	7 %
YHTEENSÄ	11 726	100 %	10 668	100 %	11 123	100 %	455	4,3 %

¹ Vuodesta 2016 alkaen Markkinoiden toimivuuden edistäminen sisältää myös Alue- ja paikallishallinnon ohjaus -toimintoryhmän.

² Vuodesta 2016 alkaen Kuluttajaoikeudellinen valvonta ja taloudelliset hyvitykset päätoimintoryhmä on nimeltään

Kuluttaja-asiamiehen valvonta ja muu kuluttajansuoja, ja se sisältää myös Kuluttajainformaatio -toimintoryhmän.

Taulukkoa on muutettu vuoden 2015 jälkeen siten, että hallintopalveluiden kustannukset ovat vyörytetty päätoimintoryhmille.

Muutokset 2015 vertailutietoihin on tehty takautuvasti.

Markkinoiden toimivuuden edistämiseen vertailuvuosina käytetyt resurssit ovat suuntautuneet enenevässä määrin Kilpailuvalvontaan ja Kuluttaja-asiamiehen valvontaan ja muuhun kuluttajansuojaan. Kilpailuvalvonnassa Hankintojen valvonta -tehtävä on osaltaan myötävaikuttanut kustannusten kasvuun.

Vertailussa on myös huomioitava, että Kilpailuvalvonnan kuluja rasittaa vuonna 2016 poikkeuksellinen 300 000 euron oikeudenkäyntikulu, joka maksettiin TEM:n hallinnoimalta määrärahamomentilta 32.40.95 (eräät oikeudenkäyntikulut ja korvaukset, arviomääräraha). Kuluttaja-asiamiehen valvonta ja muu kuluttajansuoja –päätoimintoryhmän kustannukset ovat alentuneet merkittävästi vuodesta 2015 johtuen suurelta osin kuluttajalehden liikkeenluovutuksesta, minkä hankintasopimuksesta maksettiin viimeistä kertaa vuonna 2015 yhteensä 360 000 euroa.

Päätoimintoryhmille kohdistettavat hallintopalveluiden kustannukset ovat edelleen vähentyneet, etenkin tukitoimintojen htv:n vähentymisen myötä. Kululajikohtaista tietoa varten kts. tilinpäätösanalyysi luku 1.7.3 Tuotto- ja kululaskelma.

1.4.2 Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus

Julkisoikeudelliset suoritteet: valmismatkaliikerekisteri

Valmismatkavalvonnan maksullisten suoritteiden kustannusvastaavuus.

Suoritteiden maksut perustuvat lakiin valmismatkaliikkeistä (939/2008) sekä työ- ja elinkeinoministeriön asetukseen (1142/2014) Kilpailu- ja kuluttajaviraston maksullisista suoritteista

Seurantamittari: Valmismatkaliikerekisterin maksullisten suoritteiden kustannusvastaavuus on 100 %							
	Toteuma 2014	Toteuma 2015	Toteuma 2016	Tavoite 2017	Toteuma 2017	Muutos v:sta 2016	
Tuotot	464 820	462 380	456 377		462 243	5 866	1 %
Kustannukset	534 445	385 034	427 865		460 385	32 520	8 %
Kustannusvastaavuus (tuotot- kustannukset)	-69 625	77 345	28 512		1 857	-26 655	
Kustannusvastaavuus-%	87 %	120 %	107 %	100 %	100,4 %	- 6,6 %- yks.	

Kilpailu- ja kuluttajaviraston tehtävänä on turvata matkan ostajien saatavat matkatoimiston konkurssitilanteessa. Tämän vuoksi valmismatkaliikkeiden on asetettava KKV:n määräämä vakuus, jos ne keräävät asiakkailtaan etukäteismaksuja.

Vuonna 2017 oli kuusi konkurssitapausta. Niistä neljässä yritystoiminta oli käytännössä jo päätynyt eikä kuluttajilla ollut saatavia. Kaksi muutakin tapausta olivat pieniä, korvaushakemuksia tuli vain muutama ja vakuudet riittivät kattamaan korvaukset.

Keväällä valmistuivat työ- ja elinkeinoministeriön työryhmän mietintö vakuusjärjestelmän uudistamiseksi ja oikeusministeriön työryhmän mietintö valmismatkalain uudistamiseksi. Molemmat perustuvat EU:n uudistetun matkapakettidirektiiviin. Syksyllä säädettiin laki matkapalveluyhdistelmistä (901/2017), laki niiden tarjoajista (921/2017) ja laki tarjoajien valvonta- ja maksukyvyttömyyssuojamaksusta (922/2017). Lainmuutokset tulevat voimaan 1.7.2018.

Valmismatkavalvonnan maksullisten suoritteiden kustannusvastaavuustavoite toteutui. Tuotot ylittivät hieman edellisvuoden tason. Maksuasetus 277/2014 oli voimassa neljettä vuotta.

Kustannusvastaavuudessa on vuosittaista vaihtelua johtuen konkurssien määrästä ja laajuudesta. Konkurssit vaativat usein lisätyövoiman palkkaamista korvaushakemusten käsittelyyn. Kumulatiivinen kustannusvastaavuus vuosien 2013 – 2017 ajalta on noin 94 % (vastaten noin 150 000 € alijäämää).

Kieku-seurantakohdemalliin siirryttiin 1.1.2016, ja tämä vaikeuttaa hieman 2015 vuoden tietojen vertailtavuutta. Katso tarkemmin kappaleesta 1.4.1 Toiminnan tuottavuus ja taloudellisuus.

	2014	2015	2016	2017
Rekisteröintihakemusten käsittelyaika, 7 päivää	2,4	3,0	0,8	2,5
Vakuuksien riittävyys konkurssitapauksissa, 100 %	100	100	100	100

Rekisterin tilanne	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2017
rekisteröityjä yrityksiä	726	752	757
näistä välittäjiä	40	38	43
vakuuden asettaneita	450	469	469
vakuuksien yhteismäärä	210 M €	241 M €	210 M €

Tapahtumat	2015	2016	2017
uusia yrityksiä	52	58	53
rekisteristä poistettuja	59	35	53
valvontatoimenpiteitä	516	*)	423
konkursseja	2	3	6
korvauspäätöksiä	2	0	4

*) Järjestelmävaihdoksen vuoksi valvontatoimenpiteiden lukumäärää koko vuoden osalta ei käytettävissä. Valvontatoimenpiteiden määrä Q2-Q4 oli 359.

1.4.3 Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus

Euroopan kuluttajakeskus toimii Kilpailu- ja kuluttajavirastossa erillishankkeena, jonka erilliskustannuksista Euroopan komissio rahoittaa puolet. Hankkeessa on mukana myös maistraattien kuluttajaneuvonta. Keskus toimii osana Euroopan laajuista European Consumer Centres -verkostoa, jonka tehtävänä on edistää kuluttajansuojan toteutumista rajat ylittävässä kaupassa kuluttajien ja elinkeinonharjoittajien välillä.

Euroopan kuluttajakeskus -hankkeen kustannusvastaavuus

	Toteuma 2015	Toteuma 2016	Toteuma 2017	Muutos vuodesta 2016	
Tuotot	136 083	132 795	129 011	-3 784	-3 %
Kustannukset	396 037	300 122	336 554	36 432	12 %
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-259 954	-167 327	-207 543	-40 216	
Omarahoitusosuus -%	66 %	56 %	62 %	+ 6 %-yks.	

Toteutunut kustannusvastaavuus oli 38 % ja vastaavasti omarahoitusosuus 62 %.

Kustannusvastaavuuslaskelmaa ei esitetä, koska osa-alueen tuotot jäivät alle 1 milj. euron. EU:lta saatu rahoitus on yllä olevalla laskelmalla maksuperusteinen tuotto.

Euroopan kuluttajakeskuksen toiminta ja budjetti toteutuivat suunnitellusti. Komissiolle laadittavassa loppuraportissa vuoden 2017 budjetin toteumaprosentti oli 95 % ja henkilöstökustannukset olivat 191 922,49 euroa.

Euroopan kuluttajakeskus on osa kuluttajahallinnon yhteistä yhden luukun palvelumallia, jossa asiakkaat ohjataan ottamaan ensin yhteyttä valtakunnalliseen kuluttajaneuvonnan palvelunumeroon. Toimintamallin avulla voidaan perusneuvonnan asiat hoitaa nopeammin ja saada Euroopan kuluttajakeskukseen ohjatuksi hankalimmat ja sovittelua edellyttävät riita-asiat. Tehostamalla tätä toimintatapaa saatiin Euroopan kuluttajakeskuksessa käsiteltävien asioiden useamman vuoden jatkunut kasvu taitetuksi vuoden 2017 aikana. Silti yhteydenottoja oli huomattavasti enemmän kuin kaksi vuotta aiemmin.

	Yhteydenottojen määrä
2014	2768
2015	3114
2016	4341
2017	3720

Kieku-seurantakohdemalliin siirryttiin 1.1.2016, ja tämä vaikeuttaa hieman 2015 vuoden tietojen vertailtavuutta. Katso tarkemmin kappaleesta 1.4.1 Toiminnan tuottavuus ja taloudellisuus.

1.5 TUOTOKSET JA LAADUNHALLINTA

Tavoite: Julkisten toimijoiden toiminta muuttuu kilpailuneutraalimmaksi. Kansallinen neutraliteettisäännöstö saatetaan toimivaksi vaihtoehdoksi valtion tukikanteluille komissioon.				
Mittari: Kansallisten neutraliteettitapausten suhteellinen osuus kasvaa verrattuna komissioon tehtäviin valtioneuvostokanteluihin.	Toteuma 2015	Toteuma 2016	Tavoite 2017	Toteuma 2017
	7/0	6/1	4/1	1/1

Kilpailuneutraliteetin osalta mittarina oleva luku 1/1 on virastossa vuonna 2017 avattujen tapausten, joissa valituksen olisi voinut tehdä komissiolle valtioneuvostokanteluksi, ja komissiossa vuonna 2017 avattujen suomalaisten valtioneuvostokanteluosamäärä. Komissiossa avattiin kuluneena samoin kuin edellisenäkin vuonna yksi tällainen tapaus, mutta virastossa vain yksi, joten tavoitetta ei saavutettu.

Työterveyshuollon ja ympäristöterveydenhuollon (laboratoriopalvelut) sektoreilla tehdyt laajat selvitykset etenivät raportointikaudella loppusuoralle, kun julkisille toimijoille ja niiden omistajaohjaukselle järjestetty laaja neuvontakerros saatiin päätökseen. Kaikkiaan kuusi tässä ja muissa selvityksissä ollut tutkinnan kohde muutti selvitysten aikana toimintaansa. Helikopteriavusteisia ensihoitotehtäviä koskevat selvitykset saatiin loppuun, mutta tarvetta toimenpiteille ei nähty. Raportointikaudella valmistuivat myös viraston suuntaviivat markkinaperusteisesta hinnoittelusta, jotka julkaistiin toukokuun alussa.

Tavoite: Virastolle osoitettavat uudet tehtävät hankintojen valvonnan ja soteuudistuksen yhteydessä käynnistetään tehokkaasti ja systemaattisesti.

Julkisten hankintojen valvonta saatiin tehokkaasti käyntiin. Henkilöstön rekrytointi (yhteensä 9 henkilöä), joka myöhästyi määrärahojen myöhäisen varmistumisen takia, saatiin valmiiksi vasta kesän jälkeen. Tästä huolimatta, valvonnan organisoinnin ja toimintatapojen kehittämisen ohella, myös varsinainen tapaustutkinta saatiin hyvin käyntiin: vuoden aikana avattiin toimenpidepyynnön perusteella tai oma-aloitteisesti 86 asiaa, joista noin puolessa asia otettiin tarkempaan selvittelyyn. Toimenpiteisiin ryhdyttiin kahdessa asiassa, joissa KKV antoi hallintolain 8 a luvussa tarkoitettua hallinnollista ohjausta (ns. Soite- ja Kunnan Taitoa -tapaukset). Myös ensimmäisiä laittomia suorahankintoja koskevia markkinaoikeusesityksiä alettiin valmistella syksyn aikana. Lisäksi käynnistettiin yhteistyö Ruotsin kilpailuviranomaisen hankintavalvontatoiminnon kanssa.

Tavoite: Kuluttajat toimivat markkinoilla osaavasti ja hyödyntävät mahdollisuuksiaan			
Mittari: Myyjän tai palveluntarjoajan vaihtamisen kokeminen helpoksi, osuus kuluttajista *)	Toteuma 2015	Tavoite 2017	Toteuma 2017
	76 %	>78 %	-

*) Office of the European Union, Market Performance Scoreboard. Komission kyselytutkimus kuluttajille, joka tehdään joka toinen vuosi. Seuraavan kerran aineisto kerätään 2017, ja vuoden 2017 toteumatiedot julkaistaan syksyllä 2018.

Kuluttajaosaamisen edistäminen

Kuluttajavalituksen ja –kasvatuksen kanavia (blogi, Facebook, opastusvideot, viikon vinkit, verkkosivut, Consumer Classroom) käytettiin monipuolisesti kuluttajaosaamisen edistämiseen ja niiden tunnettuuteen panostettiin edelleen. Kuluttajaneuvonnan Facebook-kanavaa kehitettiin lisäämällä postausten määrä ja panostamalla erityisesti toimintaohjeiden antamiseen. Sivun tykkääjien määrä kasvoi 50 % edelliseen vuoteen verrattuna ja sivun kautta tavoitettiin keskimäärin noin 60 770 henkilöä kuukaudessa. Kuluttajaneuvonta.fi oli Kilpailu- ja kuluttajaviraston verkkosivujen suosituin yksittäinen sivu, jossa vieraili vuoden aikana 219 800 kävijää.

Sisällöissä käsiteltiin muun muassa maksamista, verkkokauppaa, kaupallisen viestinnän tunnistamista, sopimusten merkitystä digitaalisessa ympäristössä ja remontteja. Ajankohtaisina kuluttaja-aiheina nostettiin esiin myös tilausansat ja huijaukset, Roaming-maksujen poistuminen ja antenniverkon lähetystekniikan muutokset.

Virasto edisti kuluttajien mahdollisuuksia hoitaa kuluttajaongelmiaan itsenäisesti. Viraston kehittämä Reklamaatio-apuri auttaa kuluttajaa laatimaan kirjallisen reklamaation yritykselle ilman henkilökohtaista neuvontaa. Apuria uudistettiin sisällöllisesti muun muassa lisäämällä palveluun valmismatkoja ja taksimatkoja koskevat valitusmallit. Toiminnallisuuden kehittämiseksi keskityttiin mobiililaitteiden käyttäjäkokemuksen sekä sovelluksen julkaisujärjestelmän parantamiseen. Reklamaatio-apuria käytti 54 262 kuluttajaa vuoden aikana. Apuria käyttäneet kuluttajat olivat viraston keräämän palautteen perusteella erittäin tyytyväisiä palveluun. 334 vastaajasta yli 80 % oli sitä mieltä, että palvelusta on heille hyötyä ja että palvelu on helppokäyttöinen.

Reklamaatio-apurin rinnalle virasto kehitti myös kuluttajille ja yrityksille Kuluttajansuoja-apuri -formaatin, jossa julkaistulla Takuu-apurilla voi selvittää, milloin tavarassa on yrityksen vastuulle kuuluva virhe ja miten virheen voi hyvittää.

Kuluttajaneuvontapalvelut liitettiin vuoden aikana osaksi Suomi.fi-verkkopalvelua.

Sidosryhmäyhteistyö

KKV:ssä perustettiin kuluttajaosaamisen kehittäjäyhteisö, johon kutsuttiin mukaan viranomaisia, järjestöjä ja asiantuntijoita, jotka tuottavat tietoa ja palveluita kuluttajille. Samalla avattiin Facebook-ryhmä yhteydenpitoa ja aineiston jakamista varten. Tarkoituksena on etsiä ja kehittää kuluttajaosaamisen edistämiseen parhaita ratkaisuja sekä luoda ja jakaa kuluttajaosaamista edistäviä sisältöjä kuluttajien ja valistajien käyttöön.

KKV järjesti yhteistyössä Helsingin yliopiston kotitalousopettajan opintosuunnan kanssa tilaisuuden ÄLYKOTI - osaaminen, kuluttaja ja äly. Tilaisuudessa rakennettiin yhteistä kuvaa kuluttajien älykodissa tarvitsemasta osaamisesta ja siitä, miten kuluttajan älykodissa tarvitsemää osaamista voidaan edistää. Päivän keskeisiä teemoja olivat muun muassa älykodin tietosuoja- ja tietoturva.

Kuluttajakasvatus

Kuka kasv@ttaa ketä -blogissa julkaistiin lähes viikoittain opettajille ja asiantuntijoille kuluttajakasvatusaiheinen blogikirjoitus. Blogi tavoitti vuonna 2017 noin 9 000 seuraajaa. Blogin Facebook-sivulla oli vuoden 2017 lopussa 600 tykkääjää ja se tavoitti n. 4 000-5 000 käyttäjää kuukausittain.

Kasvatus- ja koulutusalan kanssa vuorovaikutuksessa tehtävän vaikuttamis- ja kehittämistyön tavoitteena on ollut kuluttajaoikeuteen liittyvän perusosaamisen sisällyttäminen yleissivistävää koulutusta ohjaaviin asiakirjoihin. Virasto seurasi ohjausasiakirjojen valmistelutyötä ja vaikutti ammatillisen toisen asteen koulutuksen uudistukseen lausunnoillaan.

Opettajien käyttöön laadittiin digitalisaatiota käsittelevää tausta-aineistoa ja siihen liittyvä oppimateriaali. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden täytäntöönpanon tueksi laadittiin kotitehtäväpankki. Oppimisaineistojen löytämiseksi avattiin Kuluttajakasvatus.fi -sivu, jonne on koottu viraston tuottamat oppitunnille tarkoitetut materiaalit.

Kilpailu- ja kuluttajavalvonta tehostuu

Tavoite: Vahvistetaan uskottavaa "hard core" -kartellien vastaista politiikkaa. (TAE)	Toteutuma 2015	Toteutuma 2016	Tavoite 2017	Toteutuma 2017
Mittari: Sidosryhmien arvio, 1-5	3,6 ⁴	3,6	>4,0	3,62

Seurantamittari: Seuraamusmaksuesitysten lukumäärä merkittävässä (vaikuttavuusluokat 1 ja 2) kilpailunrajoitustapauksissa	Toteutuma 2015	Toteutuma 2016	Tavoite 2017	Toteutuma 2017
kpl	1	1	>1	0

Kilpailuvalvonnassa priorisoitiin edelleen kartelliselvityksiä. Markkinaoikeus ratkaisi joulukuussa 2017 viraston edellisenä vuonna markkinaoikeudelle tekemän esityksen 38 miljoonan euron seuraamusmaksun määräämisestä seitsemälle linja-autoyhtiölle, Linja-autoliitolle ja Matkahuollolle. Markkinaoikeus totesi näiden syyllistyneen viisi vuotta kestäneeseen kartelliin, mutta määräsi ainoastaan 1,1 miljoonan euron sakot. Virasto valitti ratkaisusta korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Myös Leipuriliittoa ja voimajohtokartellia koskevat asiat ovat edelleen käsittelyssä korkeimmassa hallinto-oikeudessa. Virasto teki vuoden aikana suunnitellusti tarkastukset kahdessa uudessa kartelliasianssa ja selvitysten aloittamista on odottamassa useita kartellivihjeitä.

Sidosryhmien arvio kartellitoiminnan uskottavuudesta ja seuraamusmaksuesitysten määrä jäivät tulostavoitteista. Tämä johtuu suurelta osin siitä, että kaikkien kartelliasioiden käsittely viivästyi henkilökunnan vaihtuvuuden jatkuessa myös vuonna 2017. Palkkausjärjestelmän puute ja ongelmat palkkojen kilpailukyvyssä ovat johtaneet siihen, että virasto ei pysty rekrytoimaan kokeneita asiantuntijoita ja virastossa osaamista hankkineet vaihtavat töihin muualle valtionhallintoon ja yksityiselle sektorille. Kilpailuvastuualueen henkilöstöstä 35 % (tilanne 1.11.2017) oli ollut viraston palveluksessa alle kolme vuotta.

Tavoite: Yrityskauppavalvonnalla estetään tehokkaasti keskittymien kilpailuongelmat. (TAE)	Toteutuma 2015	Toteutuma 2016	Tavoite 2017	Toteutuma 2017
Mittari: Sidosryhmien arvio, 1-5	3,6 ⁵	3,4	>3,7	3,63

Yrityskauppavalvonnassa yrityskauppailmoitusten määrä oli 29, määrä on pysynyt viime vuodet samalla tasolla. Tarkempaan käsittelyyn otettujen määrä on pysynyt 2010-luvulla samalla tasolla. Mikäli taloudellinen noususuhdanne jatkuu, ilmoitettujen kauppajen määrä tulee jatkamaan kasvuaan. Vaikka sidosryhmäarviossa yrityskauppavalvonnan osalta jäätiin hiukan tavoitteesta, siitä on saatu muissa tutkimuksissa myönteistä palautetta sidosryhmiltä (Global Competition Review, GCR 2017).

Seurantamittari: Yrityskauppavalvonnan	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017

⁴ Vuoden 2015 arvot eivät ole täysin vertailukelpoisia aiempien vuosien tulosten kanssa. Sidosryhmäkysely tehtiin KKV:n evaluoinnin yhteydessä. Otokoko oli noin 1/3 aiempien vuosien otoskosta ja täten myös vastaajamäärä jäi huomattavasti pienemmäksi.

⁵ Ks. alaviite 4.

päätösten lukumäärien kehitys vuosina 2008 - 2017									
I-vaiheen päätösten lkm	13	22	26	18	17	27	27	31	24
II-vaiheen päätösten lkm	1	2	2	2	3	3	2	2	5

Vuosi 2017 oli poikkeuksellisen haastava yrityskauppa- ja valvonnassa. Viraston käsiteltäväksi tuli samanaikaisesti useita laajoja selvityksiä vaativaa yrityskauppaa, mikä aiheutti mittavia kilpailuvastuualueen sisäisiä resurssien uudelleenallokoiteja. Kahdessa asiassa jouduttiin selvitysten mittavuuden takia pyytämään markkinaoikeudelta jatkoaikaa käsittelylle. Normaalin 3-4 virkamiehen sijasta yrityskauppa-asioita käsiteltiin kaikkiaan 15 virkamiestä. Tämä aiheutti muiden vastuualueen asioiden käsittelyn hidastumista.

Virastolla oli vuoden aikana jatkokäsittelyssä kuusi kauppaa, joista kahdessa asetettiin kaupan hyväksymiselle ehtoja. SOK/Stockmann Herkussa ehdot liittyivät vähittäiskaupan hankintamarkkinoiden toimivuuteen, Scandic Hotels/Restel Hotels -kaupassa puolestaan ehtoja asetettiin viiden paikallisen hotellimarkkinan kilpailullisuuden varmistamiseksi. Kolme kauppaa, Attendo/Mi-Hoiva, Inhan tehtaat/Yamaha (Buster-veneet) ja Terveystalo/Diacor hyväksyttiin jatkokäsittelyn jälkeen ilman ehtoja, myös YIT/Lemminkäinen-yrityskauppa hyväksyttiin myöhemmin (tammikuussa 2018) ilman ehtoja. I-vaiheessa hyväksytyjen yrityskauppojen keskimääräinen käsittelyaika oli 20,8 päivää. Laissa säädetty maksimi käsittelyaika (1 kk) alitettiin siis merkittävästi.

Tavoite: Kuluttaja-asiamiehen toimenpitein elinkeinoharjoittajat muuttavat toimintaansa kuluttajasuojalainsäädännön mukaiseksi (TAE)	Toteutuma 2015	Toteutuma 2016	Tavoite 2017	Toteutuma 2017
Mittari: Tapaukset, joissa yritys on muuttanut toimintaansa kuluttajasuoja-lainsäädännön mukaiseksi (kpl)	291	91	130	93

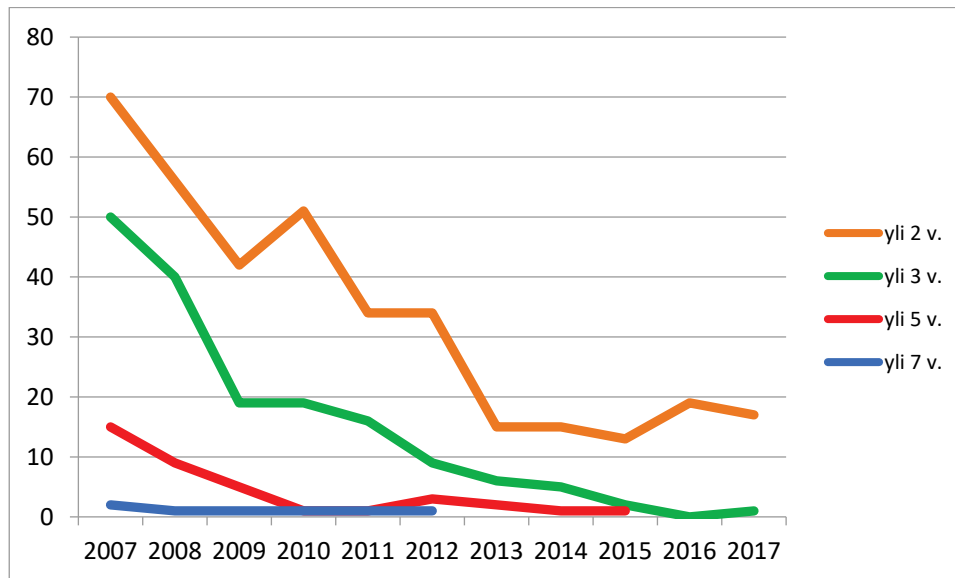
Yrityksiltä saatiin sitoumuksia mm. energiaa, luotonantoa, etä- ja verkkokauppaa sekä operaattoreita koskevilta toimialoilta. Tavoite alittui, kun sitoumuksia saatiin vuoden kuluessa 91. Mittarin mukaisen lukumäärän saavuttaminen riippuu monesta tekijästä. Vuonna 2017 päätettiin mm. uusien sähköisten tutkintamenetelmien käyttöönottoa hyödyntämällä keskittää valvontatoimia harhaanjohtavan vertailuhinnan ilmoittamiseen, joka on ollut kesto-ongelma erityisesti huonekalu- ja urheiluvälinealalla. Neuvottelumenettelyn sijasta jouduttiin käyttämään kieltoja ja viemään yrityksiä markkinaoikeuteen. Näillä toimenpiteillä yhdistettynä tehostettuun tiedottamiseen ongelmasta tähdätään laajempaan ennaltaehkäisevään vaikutukseen yli toimialarajojen. Neuvottelumenettelyllä saatiin kuitenkin aikaan mm. lakisääteisen luotonantajan vastuun käytännön toteutusta linjaava ratkaisu, jolla on tärkeä yleinen merkitys, vaikka sitoumuksesta neuvoteltiin vain yhden suuren toimijan kanssa. Vuoden aikana ei ollut tapauksia, joissa laajempina valvontakampanjoina olisi puututtu samaan ongelmaan useiden elinkeinoharjoittajien toiminnassa ja saatu siten enemmän yksittäisiä sitoumuksia pienemmällä tapauskohtaisella panostuksella.

Seurantamittari: Käsittelyajat pysyvät kohtuullisina	Toteuma 2015	Toteuma 2016	Tavoite 2017	Toteuma 2017
Yli 3 vuotta käsittelyssä olleet kotimaisten kilpailunrajoitusten lkm	2	0	0	1

Kotimaisten kilpailunrajoitustapausten käsittelyajoissa positiivinen kehitys jatkui. Tavoitteena on ollut, ettei asioiden ratkaisuun kuluisi kolmea vuotta enempää. Toiminnan ja prosessien tehostamisen kautta pitkään käsiteltyjen tapausten määrä on laskenut johdonmukaisesti vuodesta

2007 alkaen. Vuoden vaihteessa käsittelyssä oli yksi kolme vuotta käsittelyssä ollut tapaus, jonka ratkaiseminen siirtyi yli vuoden vaihteen markkinakuulemisella saadun palautteen huomioimiseksi. Tulosta voidaan kuitenkin pitää erittäin hyvänä, sillä jo alkuvuodesta kävi ilmeiseksi, että joutuisa asioiden käsittely vuonna 2017 saattaa vaarantua yrityskauppavalvonnan haasteellisen tilanteen ja kilpailuvastuualueen henkilöstön suuren vaihtuvuuden takia.

Kuva 1. Keskeneräisten kilpailunrajoitustapausten kehitys vuosina 2007 – 2017.

Tavoite: Sähköisten työkalujen käyttöönotto digitaalisen markkinaympäristön valvontaan.

Kuluttaja-asiamiehen valvonnassa jatkettiin IT työkalujen käyttöönottoa mm. markkinoinnin, digitaalisten hyödykkeiden ja verkkokaupan valvontatoimissa. TEM:in tuottavuusrahan myötä virasto on voinut kehittää valvonnan IT-infrastruktuuria, jonka avulla voidaan toimia digitaalisessa ympäristössä ja jota hyödyntämällä päästään jatkossa paremmin puuttumaan verkkoympäristön kuluttajaongelmiin. Toiminnassa on myös saavutettu selkeitä synergiaetuja viraston vastuualueiden välillä. Virasto tulee edelleen kehittämään tiedon automatisoitua keräämistä sekä eri valvontamuotoja.

Sähköisen selvitystoiminnan tehostamista kilpailuvalvonnassa jatkettiin. Testattiin, otettiin käyttöön ja vakiinnutettiin mobiilipäätelaitteiden tutkintaprosessi. Tutkinnan käytäntöjä kehitettiin ECN-verkostossa ja yhteistyössä Keskusrikospoliisin kanssa. Viraston tietoteknisen tutkinnan virkamiehiä on koulutettu yhteistyössä Poliisiammattikorkeakoulun ja Keskusrikospoliisin kanssa. Tarkastusaineiston eheyden varmistamiseksi otettiin käyttöön elektroninen varmenne.

1.6 HENKISTEN VOIMAVAROJEN HALLINTA JA KEHITTÄMINEN

KKV:n palkkausjärjestelmästä ei saavutettu sopimusta. Virastolla ei ole ollut palkkausjärjestelmää viiteen vuoteen. Palkkausjärjestelmän puuttuminen on vaikuttanut mahdollisuuksiin palkita hyvistä suorituksista ja myös viraston palkkakilpailukyyn.

Tilikauden aikana varsinaiset neuvottelut käytiin valtion keskustason osapuolten välillä fuusiovirastojen (Kilpailu- ja kuluttajavirasto, Luonnonvarakeskus, Valtori ja Opetushallitus) palkkausjärjestelmien rahoitusmallista. Osapuolet saavuttivat loppuvuodesta 2017 neuvottelutuloksen. Neuvottelut KKV:n palkkausjärjestelmästä on käynnistetty uudelleen alkuvuodesta 2018.

Vuoden 2016 lopulla valmistuneen henkilöstöstrategian toimeenpanoa jatkettiin. Sisäinen tehtäväkierto käynnistettiin vuonna 2017 siten, että avustajat lähtivät kukin 2-4 viikoksi tehtäväkiertoon talon eri yksiköihin. Tehtäväkierto ja muihin vastuualueisiin tutustuminen on vuoden 2018 aikana tarkoitus ulottaa myös ns. johtaviin asiantuntijoihin.

KKV:n yksikönpäälliköiden henkilöjohtamisvalmiuksiin painottuva esimiesvalmennusohjelma käynnistyi vuonna 2017 HAUS Kehittämiskeskuksen kanssa yhteistyössä. Valmennuksessa on pohdittu omaa johtamistyyliä muun muassa Myers-Briggs II-johtamisinventaarilla hyödyntäen, motivointia ja motivoitumista sekä tunteiden roolia organisaatioissa ja johtamisessa. Koulutusohjelma jatkuu keväällä 2018 neljällä jaksolla.

Myös KKV:n rekrytointiohjeistus uusittiin vuoden 2017 aikana. Kaikissa rekrytoinneissa keskeistä on taata avoin, ammattimainen, kaikkien hakijoiden kannalta tasapuolinen ja yhdenvertainen haku- ja valintamenettely ja sen tärkeänä osana laadukkaat ja hyvin perustellut nimitysmuistiot. Ohjeistuksessa selkeytettiin myös sisäisten rekrytointien hakumenettelyä, joita koskee pitkälti sama ohjeistus kuin ulkoisiakin rekrytointeja: koko henkilöstöllä on tasapuolinen mahdollisuus hakea tehtäviä ja siten laajentaa osaamistaan ja päästä tehtäväkiertoon. Kaikki hakijat haastatellaan, ja sisäistä rekrytoinneista laaditaan samanlainen perustelumuuisto kuin ulkoisistakin rekrytoinneista.

Vuonna 2017 valmistui myös epäasiallista kohtelua koskeva toimintaohjeistus yhteistyössä luottamusmiesten ja työsuojelutoimikunnan kanssa. Teemaan liittyen henkilöstölle järjestettiin syksyllä 2017 psykoterapeutti ja työyhteisövalmentaja Saara Remeksen johdolla työyhteisövalmennusta psykososiaalisista riskeistä ja konflikteista sekä ristiriitojen käsittelystä rakentavalla ja keskinäistä ymmärrystä kasvattavalla tavalla. Epäasiallisen kohtelun aihepiiriä on jatkossa tarkoitus laajentaa siihen, minkälaista on kannustava ja toisia voimaannuttava työkäyttäytyminen.

Työhyvinvointiryhmän toiminta jatkui edellisten vuosien kaltaisena. Keväällä järjestettiin Tallinnan risteily ja syksyllä puolenpäivän mittainen ulkoilu/liikuntapäivä. Muuta tyhy-toimintaa olivat vapaa-aikaan sijoittuvat kulttuurikäynnit ja erilaisten liikunta-aktiviteettien järjestäminen.

Työhyvinvoinnin kehittyminen

Tulostavoite: Henkilöstön työhyvinvointi ja johtaminen paranee	Toteutuma 2015	Toteutuma 2016	Tavoite 2017	Toteutuma 2017
Työtyytyväisyysindeksi (asteikko 1-5, VMBaro-kysely)	3,3	3,4	>3,5	3,6
Johtajuusindeksi (1-5, VMBaro)	3,5	3,4	>3,5	3,5

Työtyytyväisyyskyselyn keskeiset tunnusluvut ¹	Toteutuma 2015	Toteutuma 2016	Tavoite 2017	Toteutuma 2017
Ylimmän johdon toimiminen esimerkkinä ja suunnannäyttäjänä (1-5, VMBaro, 1.6)	3,1	2,9	-	3,2
Töiden organisointi työyhteisössä (1-5, VMBaro 1.4 ja 1.5)	3,3	3,3	-	3,3
Osaaminen, oppiminen ja uudistuminen (1-5 VMBaro, osio 4)	-	3,5	-	3,7
Motivoituminen ja innostuminen työssä (1-5 VMBaro, 2.4)	3,5	3,8	-	4,0
Työyhteisön vuorovaikutteisuus ja innostavuus (1-5 VMBaro, 5.1)	-	3,6	-	4,0
Tiedon saanti asioiden valmistelusta ja päätöksistä (1-5 VMBaro, 7.3)	-	3,2	-	3,4
Palkkaus (1-5 VMBaro, osio 3)	2,3	2,1	-	2,2

¹⁾ Valtion yhteiseen työtyytyväisyyskyselyyn (VMBaro) tuli uudistuksia vuonna 2016. Tämän vuoksi vuoden 2015 tulokset eivät ole täysin vertailukelpoisia vuosien 2016 ja 2017 tulosten kanssa.

Työtyytyväisyyskyselyn tuloksissa voidaan nähdä monia positiivisia ja parantuneita asioita. Työtyytyväisyysindeksi oli ensimmäistä kertaa yli valtion keskiarvon sekä asetettujen tulostavoitteiden. Työtyytyväisyysindeksi parani 0,19 edelliseen vuoteen verrattuna. Muutosta voidaan pitää tilastollisesti merkitseväenä. Virastotasolla tulokset paranivat jokaisella osa-alueella.

Virastokohtaisissa kysymyksissä kysyttiin suhtautumista KKV:n käynnissä olevaan toimitilahankkeeseen. Vastaajista 81 % suhtautui hankkeeseen joko neutraalisti tai myönteisesti. Kilpailuvastuualueella oli suhteellisesti eniten (n. 30 %) kielteisesti toimitilahankkeeseen suhtautuvia.

Palkkauksen osa-alue sai työtyytyväisyyskyselyssä ymmärrettävästi huonoimmat arviot (2,2) jääden reilusti alle valtion keskiarvon 2,8. Muutoin huomionarvoista oli se, että sukupuolten välillä tuloksissa on eroa noin 0,3. Miesten antamat arviot työtyytyväisyydestä olivat systemaattisesti korkeammat kuin naisten vastaavat. Samoin henkilöstöstrategian toimeenpanossa esiin nostettava kannustavan työkäyttäytymisen -teema näyttäisi olevan tarpeellinen.

Muut työhyvinvoinnin tunnusluvut	Toteutuma 2015	Toteutuma 2016	Tavoite 2017	Toteutuma 2017
Sairauspoissaolot, htpv/htv	7,0	7,0	-	7,1
Työterveyshuolto €/htv	519	557	-	660

Sairauspoissaolojen suhteellisessa määrässä ei käytännössä tapahtunut muutosta. Työterveyshuollon kustannukset kasvoivat edelleen. Osaltaan tämä kertonee siitä, että nykyiseen työterveysasemaan luotetaan aiempaa enemmän, ja ihmiset ovat siirtyneet käyttämään työterveyshuollon palveluita. Aiemmin on ollut viitteitä siitä, että henkilöstö on pienimuotoisesti kustantanut itse terveystalvuita muilta tahoilta.

Koulutus ja osaamisen kehittäminen vuonna 2017

Osaamisen kehittämisen tunnusluvut	Toteutuma 2015	Toteutuma 2016	Tavoite 2017	Toteutuma 2017
Koulutus ja kehittäminen välittömät koulutuskustannukset pl. koulutuksen osallistujan palkat (€/htv)	2 124	2 364	-	2 935
Koulutustasoindeksi	6,3	6,3	-	6,3

KKV:ssä pyritään käyttämään monipuolisia menetelmiä henkilöstön osaamisen kehittämiseksi, ja näihin ovat muun muassa henkilökierto, mentorointi, coaching, erilaiset pitkäkestoisemmat valmennusohjelmat sekä virkamiesvaihto-ohjelmat. KKV:ssä järjestetään mahdollisuuksien mukaan myös yhteisöllisyyttä lisääviä talon sisäisiä koulutuksia, jotka ovat parhaimmillaan tehokkaampia kuin yksittäiset talon ulkopuoliset kurssit ja mahdollistavat yhteisen oppimisen ja tiedon jakamisen.

Valtorin Valtti-työasemapaalvelut otettiin käyttöön vuonna 2017, ja tähän liittyen KKV:ssä järjestettiin syksyllä 2017 runsaasti Windows 10:n ja Microsoft 2016-ohjelmistopakettien käyttöön opastavia läsnä-koulutuksia, joita täydennettiin itseopiskeluvideoilla. Paletti täydentyi vuoden lopussa järjestetyillä Adobe-läsnäkoulutuksilla.

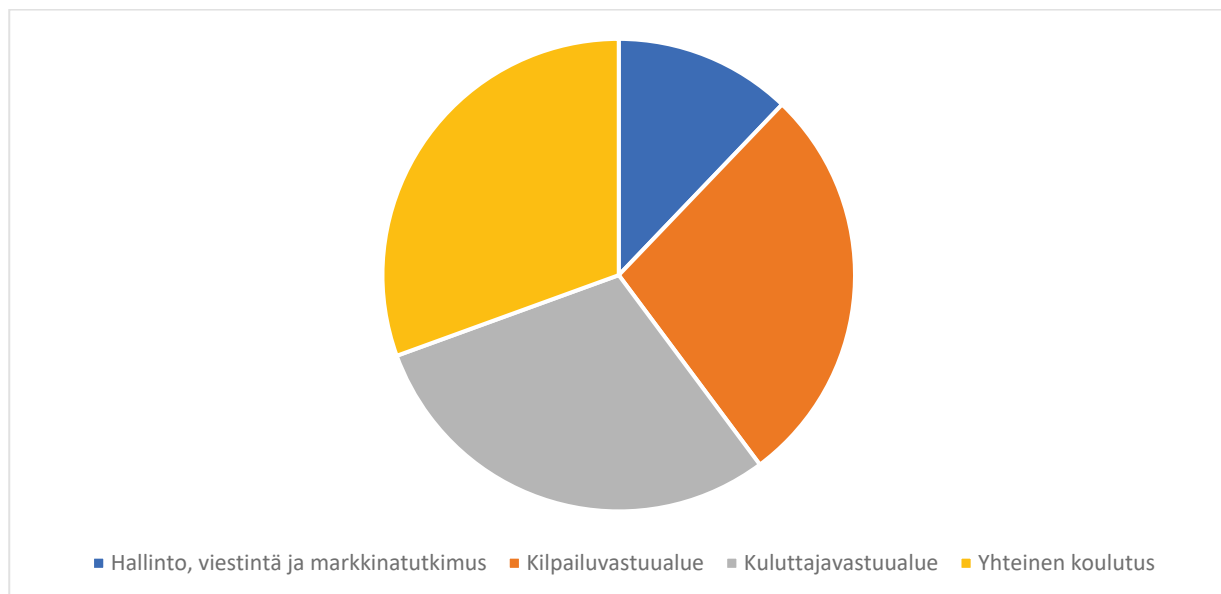
Syksyllä järjestettiin koulutusta myös aihekokonaisuudesta julkisuus, salassapito ja henkilötietojen suoja viranomaistoiminnassa johdolle ja hankkeen avainhenkilöille.

Myös ns. virikeluennot ajankohtaisista aiheista jatkuivat vuonna 2017, ja näitä olivat muun muassa harmaa talous, ajankäytön hallinta ja työnteon murros ja työnteon uudet tavat.

Avien henkilöstön siirtymiseen KKV:hen valmistauduttiin vuoden 2017 syksyllä järjestämällä avilaisille tarpeen mukaan tutustumiskäyntejä ja -jaksoja KKV:hen. Ensimmäisenä toteutui tarkastaja Nina Jokisen vierailu ESAVIsta 20.-24.11.17.

Kilpailuvastuualueen koulutuksen pääasiallisen rungon vuonna 2017 muodostivat King's College -etätutkinnot ja Richard Whishin seminaarit. Vuoden 2017 syksyllä King's College -etätutkinnon aloitti yhteensä 4 henkilöä. Richard Whishin EU:n kilpailuoikeutta käsittelevät luennot jatkuivat myös vuonna 2017; hän ja David Bailey pitivät yhteensä kaksi kaksipäiväistä seminaaria. Syksyllä järjestettiin myös laskentatoimen koulutusta (6x2h) kilpailuasioiden tutkinnassa. Lisäksi kilpailuvastuualueen koulutus- ja kehitystoimintaan sisältyi myös vuonna 2017 kuukauden harjoittelujakso komissiossa.

Seuraavassa graafissa on esitetty vuoden 2017 koulutuksen välittömien kustannusten jakauma organisaatiossa vastuualueittain, ilman KKV:n henkilöstön palkkakustannuksia. Yhteinen koulutus sisältää myös joitakin muita laatu- ja kehittämistoimintoja.

Kuluttajavastuualueella osallistuttiin muun muassa EU:n kuluttajaoikeuden täydennyskoulutukseen Academy of European Law:ssa Trierissä, sekä valvontaviranomaisten verkostojen (ICPEN ja CPC) järjestämiin ajankohtaisiin workshoppeihin ja webinaareihin. Käyttätymistaloustieteen soveltamiseen keskittyvä BEHA-verkosto kokoontui muutaman kerran vuonna 2017. Muita koulutusaiheita olivat sosiaalisen median hyödyntäminen, digitalisaatio ja juridiikka, Legal Design Summit ja MyData. Lisäksi kuluttajavastuualueelta osallistui yksi henkilö Twinning-hankkeeseen Kuluttajaosaamisen kehittäminen elinikäisenä oppimisena Kroatiaassa.

Henkilöstörakenteen muutokset

Henkilöstörakenteen tunnusluvut	Toteutuma 2015	Toteutuma 2016	Tavoite 2017	Toteutuma 2017
Henkilötyövuodet	136,3	126,6	134	134,6
Henkilöstön lukumäärä 31.12. (n/m)	123 (80/43)	128 (80/48)	-	139 (88/51)
Henkilöstön keski-ikä	45,5	45,0	-	44,1
Lähtövaihtuvuus -%	12,3	7,3	-	7,0

Määrärahat	Toteutuma 2015	Toteutuma 2016	Tavoite 2017	Toteutuma 2017
TEM:n rahoitus (1000 €)	10 916	9 484	10 619	10 290

Vuoden 2017 henkilötyövuodet (htv) toteutuvat suunnitellusti, ja ne nousivat 8 htv:tta edelliseen vuoteen verrattuna. Viraston henkilömäärä kasvoi 1.1.2017 alkaneiden uusien hankintalain valvontatehtävien johdosta.

Lähtövaihtuvuus pysyi kutakinkin samalla tasolla edellisenä vuonna ollen 7,0 % (v. 2016: 7,3 %). Suurin osa lähtövaihtuvuudesta (7 henkilöä) johtui toisen työnantajan palvelukseen siirtymisestä, ja eläkkeelle jääjiä oli yhteensä kaksi. Joihinkin aikaisempiin vuosiin verrattuna vaihtuvuuden kehityssuunta on positiivinen, mutta talouden elpymisestä seuraava työmarkkinoiden kysyntä saattaa kääntää kehityksen huonompaan suuntaan.

Uusia virkamiehiä tuli virastoon vuoden aikana 25, joista kuusi vakituisiin ja 19 määräaikaisiin virkasuhteisiin. Uudet määräaikaiset virkasuhteet olivat kahta lukuun ottamatta joko sijaisuuksia tai avoimen viran väliaikaista hoitoa. Tämän lisäksi virastossa työskenteli vuoden aikana 17 korkeakouluharjoittelijaa. Henkilömuutosten vuoksi viraston keski-ikä laski 0,9 vuotta ollen vuoden päättyessä 44,1 ikävuotta.

1.7 TILINPÄÄTÖSANALYYSI

1.7.1 Rahoituksen rakenne

KKV on nettobudjetoitu virasto. Toimintamenomääräraha vuodelle 2017 oli 10,619 M€, edelliseltä vuodelta siirtyi 1,648 M€. Lisäksi virasto sai 8 684 euroa valtiovarainministeriön koulutuskorvausta sekä 25 000 euroa TEM hallinnonalan tuottavuusmäärärahaa, kokonaisrahoituksen ollen näin 12,3 M€.

Tuottoja saatiin yhteensä 735 430,87 euroa. Tästä 462 242,57 euroa oli valmismatkaliikevalvonnan rekisteröinti- ja valvontamaksuja ja 129 011,19 euroa yhteisrahoitteisen toiminnan tuottoja Euroopan kuluttajakeskus –hankkeesta. Lounaskortin omavastuuosuus, 89 832,75 euroa, on muiden tuottojen tilillä.

Korvaus talous- ja velkaneuvonnan järjestämisestä (momentti 32.40.31, ei nettobudjetoitu; siirtomenojen osalta budjetoitu maksatuspäätösperusteisena) jakaantui siirtomenoihin (4,661 M€) ja talous- ja velkaneuvojen koulutuksen järjestämiseen sekä enintään yhtä htv:tä vastaavan projektihenkilön palkkaamiseen tarkoitettuun osuuteen (70 000 euroa), yhteensä 4,731 M€.

1.7.2 Talousarvion toteutuminen

Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimintamenot 32.40.01

Valtion vuoden 2017 talousarviossa myönnetty nettomääräraha oli 10,619 M€. Edelliseen vuoteen verrattuna määräraha on 561 000 euroa edellistä vuotta suurempi. Muutos koostuu pääosin Valvonta- ja arviointitehtävät (julkiset hankinnat) -toimintoon saadusta 1 M€ rahoituksesta sekä Kiky ja VaEL säästöistä.

Edelliseltä tilikaudelta siirtyi 1,648 M€ vuodelle 2017. Päättyneeltä tilikaudelta siirtyi 1,977 M€ vuodelle 2018, siirtomäärärahan kasvaessa siten 0,484 M€. Vaikka henkilötyövuositoteuma oli tavoitteen mukainen, niin siirtomäärärahoja kasvatti budjetoitua pienemmät henkilöstökulut. Siirtomäärärahojen määrää arvioitaessa on huomioitava, että niihin sisältyvät vuosina 2014 ja 2015 VES:in kautta saadut virastoerät, jotka on varattu KKV:n palkkausjärjestelmän rahoittamiseen. Samoin keskustason pääsopijapuolien tekemässä sopimuksessa fuusio-virastojen

palkkausjärjestelmien rahoittamisesta on sovittu, että työnantaja osallistuu rahoituserällä palkkausjärjestelmän rahoittamiseen. Edellä mainittujen erien sekä vuosien 2014 ja 2015 virastoeristä syntyneen kertaerän tilinpäätöshetken arvo on noin 190 000 euroa, joka siis sisältyy siirtomäärärahoihin.

KKV:ssa syksyllä 2017 käynnistetyn toimitilahankkeen kustannukset kohdistuvat pääosin tilikaudelle 2018, kuten myös palvelinten konesaliirtojen (Valtori) sekä kuluttajaneuvonnan siirto - hankkeen kustannukset.

Maksullisen ja yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot toteutuivat odotetusti.

Korvaus talous- ja velkaneuvonnan järjestämisestä 32.40.31

Määrärahaa käytettiin tilikaudella 4,735 milj. euroa. Vuonna 2016 käytettiin yhteensä 4,738 milj. euroa. Palveluntuottajille jaettiin aluehallintovirastojen ja Ahvenanmaan valtionviraston päätösten mukaisesti 4,661 milj. euroa. Edellisenä vuonna jaettiin samoin 4,661 milj. euroa.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto käytti 74 232,72 euroa talous- ja velkaneuvojen koulutukseen, materiaalin tuottamiseen, seurannan raportointiin ja projektihenkilön palkkaukseen. KKV:ssa käytetystä määrärahasta 22 312,38 euroa oli vuodelta 2016 siirtynyttä määrärahaa. Vuodelle 2018 siirtyi 18079,66 euroa.

Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha 416.32.01.21

Kuluttaja-asiamiehen valvontatoiminnan teknisten menetelmien kehittämiseen, eli KATE-hankkeeseen, myönnettiin 20.2.2017 tuottavuusrahaa 25.000 euroa. Hanke käytti myönnetyn tuottavuusrahan, sekä lähes samansuuruisen omarahoitusosuuden.

Eräät oikeudenkäyntikulut ja korvaukset 32.40.95

Arviomäärärahan tarvetta ei ollut vuonna 2017. Vuonna 2016 arviomäärärahaa myönnettiin 300 000 euroa.

Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan muut tulot 12.32.99

Vuonna 2017 ei momentille tuloutunut takaisinperintöjä, kuten ei myöskään vuonna 2016. Katso lisätiedot kappaleesta 1.10.2 Takaisinperintää koskevat yhteenvetotiedot.

1.7.3 Tuotto- ja kululaskelma

Toiminnan tuotot

Maksullisen ja yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot toteutuivat odotetusti. Laskutus on kokonaisuudessaan kirjattu Kieku-mallin mukaisesti nyt 3-alkuisille tileille.

Poikkeuksen muodostaa talous- ja velkaneuvonnan momentti 324031, joka ei ole nettobudjetoitu; satunnaisissa läpilaskutustapauksissa laskutus kirjataan kulun oikaisuksi. Kertomusvuonna tällaisia tapahtumia ei ollut.

Toiminnan kulut

Toiminnan kulut olivat yhteensä 11,1 miljoonaa euroa (2016: 10,4 M€) ennen rahoitus- ja satunnaisia kuluja. Henkilöstön määrä kasvoi 7,7 henkilötyövuotta. Lomapalkkavelka pieneni 97 678,54 sekä tavaroiden ja palveluiden ostot kasvoivat.

Aineet ja tarvikkeet tiliryhmän muutos, 31 275,89 euroa, koostuu pääasiassa tilin 40000000 Arvoltaan vähäiset koneet, kalusteet ja kuljetusvälineet tilin muutoksesta. Kulut kasvoivat noin

24 000 euroa ja koskevat pääosin KATE-hankeen päätelaitehankinnoista. Lisäksi on hankittu erilaisia IT- ja toimistotarvikkeita.

Henkilöstökulut, 7,891 milj. euroa, kasvoivat edellisestä vuodesta noin 150 000 euroa. Virkasuhteisten palkat ja muut korvaukset kasvoivat lähes 400 000 euroa, mutta lomarahat, lomapalkkavelka sekä työntäjän sotumaksut ja muut sivukulut pienenevät merkittävästi.

Vuokrakulut pysyivät lähes ennallaan. Toimitilavuokrat muodostavat reilun 8 % toiminnan kuluista ennen rahoituskuluja ja satunnaisia kuluja.

Palvelujen ostot tiliryhmässä on yhteensä 398 713,96 lisäystä vertailuvuodesta;

- Henkilöstöpalveluiden ryhmässä kasvua on koulutuspalveluissa, joihin on käytetty lähes 45 000 euroa enemmän kuin vertailuvuonna. Henkilöstölle on esimerkiksi annettu Valtti päätelaitepalvelun käyttöönoton yhteydessä kertaavaa ja syventävää IT-koulutusta. Tarkemmin henkilöstön koulutuksesta ja kehittämisestä kts luku 1.6. Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen.
- Työterveyspalveluissa lisäystä noin 17 000 euroa ja muissa henkilöstöpalveluissa on lisäystä yhteensä 39 000 euroa. Henkilöstön määrän kasvu (7,7 htv) vaikuttaa suoraan henkilöstöpalvelut -ryhmän menoihin. Lounaskortin käyttö on lisääntynyt, minkä suhteen on huomioitavaa, että tilille 43390000 Muut henkilöstöpalvelut tilille kirjataan korttien lataukset täysmääräisesti, ja palkasta perittävä omavastuuosuus tilille 39890000 Muut tuotot. Tilillä Muut tuotot tilillä omavastuiden perintä kasvanut hieman yli 10 000 euroa, joten tämä osaltaan pienentää kokonaismenoja. Lisäksi henkilöstön liikunta- ja kulttuuriharrastusten tukemiseen on panostettu vertailuvuotta enemmän.
- Atk-palveluiden ostot valtion virastoilta ja laitoksilta tilillä 43250000 on lisäystä noin 270 000 euroa, yhteensä 548 540,32 euroa. Viraston siirtyi Valttorin asiakkaaksi 1.11.2015, ja vuonna 2017 vietiin läpi Valtti-hanke, jossa virasto siirtyi käyttämään Valtion yhteistä päätelaitepalvelut -ratkaisua. Lisäksi toteutettiin muita pienempiä hankkeita, kuten videoneuvotteluratkaisu, sekä käynnistettiin palvelinten siirto-projekti.
- Tilillä 43280000 Talous- ja henkilöstöhallinnon palvelujen ostot tilillä on noin 107 000 euron vähennys. Vertailuvuotena oli kuluja rasittamassa Kieku-järjestelmähankkeen siirtymävaiheesta johtuvia päällekkäisiä järjestelmäkustannuksia, mitä ei enää kertomusvuonna ole. Palvelukeskuksen peruspalvelun hinta on myös pienentynyt.
- Asiantuntija- ja tutkimuspalveluiden (4392-alkuiset) tileillä on lisäystä noin 95 000 euroa, mikä johtuu kasvaneesta ulkopuolisten tutkimusten-, selvitysten ja asiantuntijapalveluiden käyttötarpeesta.

Matkakulujen ryhmässä on noin 25 000 euroa enemmän kuluja kuin vertailuvuonna ja kulut ovat siten noin samalla tasolla kuin kaksi vuotta sitten vuonna 2015.

Satunnaisissa kuluissa on vertailuvuonna 2016 virastolle myönnetty arviomääräraha 300 000 euroa sen maksettavaksi määrättyjen oikeudenkäyntikulujen korvaamiseksi. Kertomusvuonna kyseistä arviomäärärahaa ei ole tarvittu.

1.7.4 Tase

Kilpailu- ja kuluttajaviraston taseen loppusumma on 676 371,38 euroa, kun se edellisenä vuonna oli 782 244,33 euroa. Taseen loppusumma pieneni siten 105 872,95 euroa (13,5 %).

Taseen vastaavaa –puolella aineettomien käyttöomaisuushyödykkeiden tasearvo pieneni 37673,29 (9 %). Vuonna 2017 omien tietojärjestelmien kehittämisessä tehdyt investoinnit olivat maltillisia ja alittivat näin poistot.

Koneet, laitteet ja kalusteet pienenivät poistojen myötä 49 099,18 eurolla (20 %). Poistot koostuvat lähinnä pääosin vuonna 2013-2014 hankittujen toimistokalusteiden poistoista. Myyntisaamiset ja siirtosaamiset pysyivät kertomusvuonna vuoden 2016 tasolla. Muut lyhytaikaiset saamiset 17490000 tilin saldo on pienentynyt ko. saamistilillä vertailuvuoden tilinpäätöksessä avoinna olleen, TEM:ltä laskutetun selvityshankkeen (24 900 euroa) suorituksen myötä.

Taseen vastattavaa -puolelle kuuluvat valtion oma pääoma sekä edellisten tilikausien pääoman muutokset, yhteensä -1 368 005,40 euroa, ja lyhytaikaiset velat, yhteensä 2 044 376,78 euroa.

Ostovelkojen määrä kasvoi 53 %, ostovelkatilien saldon ollen kertomusvuonna 229 644,86 euroa. Muutos johtuu tavanomaisesta kausittaisesta vaihtelusta, ja kertomusvuonna pääasiassa Valtorin laskutuksesta; ostovelat Valtorille per 31.12.2017 oli 91 611,63 euroa, kun vertailuvuonna toimittaja Valtorin avoin saldo tilinpäätöksessä oli 12 014,60 euroa.

Siirtovelat pienenivät 248 544,98 euroa (14 %) saldon ollessa kertomusvuonna 1 500 333,25 euroa. Siirtovelkojen vähentyminen johtuu osaltaan lomapalkkavelan vähentymisestä 97 678,54 eurolla. Lisäksi vertailuvuonna 2016 Muut siirtovelat tilin saldossa on EU-komission 23.12.2016 maksama, noin 165 000 euron Euroopan kuluttajakeskus –hankkeen vuoden 2017 ennakkomaksu. Tavallisesti ennakkomaksu maksetaan vasta sinä toimintavuotena, johon suoritus kohdistuu. Vuoden 2018 ennakkomaksu tulee maksuun normaaliin tapaan vasta vuoden 2018 aikana.

1.8 SISÄISEN VALVONNAN ARVIOINTI- JA VAHVISTUSLAUSUMA

Kilpailu- ja kuluttajaviraston (KKV) sisäisessä valvonnassa noudatettavat periaatteet ja tärkeimmät määräykset on sisällytetty työjärjestykseen ja taloussääntöön. Viraston ylin johto vastaa sisäisen valvonnan järjestämisestä sekä sen asianmukaisuudesta ja riittävydestä. Pääjohtajan alaisuudessa yksiköiden päälliköt vastaavat sisäisen valvonnan järjestämisestä ja toteutumisesta omissa ryhmissään. Jokainen työntekijä vastaa osaltaan oman työnsä laadusta ja tuloksellisuudesta toimenkuvansa mukaisesti, kuten myös kehityskeskustelujen ja muutoin sovittujen tavoitteiden pohjalta.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tehtäviä varten virastolla on osa-aikainen sisäinen tarkastaja. Vuonna 2017 sisäisessä tarkastuksessa kiinnitettiin huomiota ja annettiin konsultaatiota viraston julkisuusohjeisiin sekä viestintäsuunnitelmaan. Samoin sisäiseen tarkastukseen kuului henkilötietojen suoja ja EU:n yleisen tietosuojasetuksen liittyvää arviointia ja konsultointia.

Arviointi- ja vahvistuslausuma perustuu KKV:n johdon tekemään itsearviointiin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilasta sekä riskienhallinnan kehittämistyöhön ja toiminnan sisäisten arviointien tuloksiin.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan itsearviointi tehtiin joulukuussa 2017. Arviointi suoritettiin käyttäen Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan neuvottelukunnan sisäisen tarkastuksen jaoston laatimaa valtion viraston ja laitoksen sekä rahaston sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan suppeaa arviointikehystä. Tuloksista voidaan todeta, että sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilan myönteinen kehitys on jatkunut. Kehittämiskohteiksi valittiin muutaman menettelyn terävöittäminen riskienhallinnan osa-alueella.

Henkilöstön osalta virastossa suoritettiin VMBaro työtyytyväisyyskysely. Työtyytyväisyyskyselyn tulokset olivat selvästi parantuneet. Ensi kertaa KKV:n tulokset olivat yli valtion keskiarvon ja asetettujen tulostavoitteiden. Työtyytyväisyyskyselyn tuloksista voidaan havaita, että useammalla osa-alueella tehdyt toimet ovat saaneet aikaan toivottua kehitystä. Palkkausta koskeva osio sai heikoimmat arviot, jääden selkeästi alle valtion keskiarvolukujen. Tulokset osoittavat, että palkkausjärjestelmän puuttuminen luo epäsuotuisan aseman palkkaukseen liittyvien asioiden

parantumiselle, joita ovat ainakin kannustavuus ja perusteiden ymmärrettävyys. Samoin palkkausjärjestelmän puuttuminen on vaikuttanut haitallisesti viraston palkkakilpailukykyyn.

KKV on käynnistänyt loppuvuodesta 2017 toimitilahankkeen, joka tähtää muuttoon alkuvuodesta 2019 Senaatin hallinnoimiin Lintulahdenkadun toimitiloihin. Hankkeessa pyritään yhdistämään suojaluokitellun aineiston käsittelyvaatimukset, viraston toimintaa tukeva, toimiva ja viihtyisä työympäristö sekä valtionhallinnon toimitilastrategian asettamat reunaehdot. Toimitilahankkeen onnistumisella on suuret vaikutukset viraston tulevien vuosien tuloksenteekokykyyn uudistuvassa virastorakenteessa.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan arvioidaan toimivan toiminnan laajuuteen ja laatuun ja niihin liittyviin riskeihin nähden asianmukaisesti.

1.9 ARVIOINTIEN TULOKSET

Vuonna 2017 ei ole tehty arviointeja.

1.10 YHTEENVETO HAVAITUISTA VÄÄRINKÄYTÖKSISTÄ

1.10.1 Virheitä ja väärinkäytöksiä koskevat yhteenvetotiedot

Kilpailu- ja kuluttajavirastossa ei ollut vuonna 2017 havaittuja väärinkäytöksiä.

1.10.2 Takaisinperintää koskevat yhteenvetotiedot

Vuonna 2017 ei ole ollut takaisinperintöjä.

Lounais-Suomen aluehallintovirastolla on takaisinperittävänä 5 710,68 euroa. Tässä on kyse asiasta, jossa perittävä määräraha koostuu aluehallintoviraston ja palveluntuottajan välisen palvelun järjestämistä koskevan sopimuksen purkamisesta ja sopimusrikkomuksesta. Asia on takaisinperinnän osalta Korkeimmassa hallinto-oikeudessa ja palvelussopimusta koskeva riidan osalta Turun hovioikeudessa. Päätökset eivät tulleet vuoden 2017 aikana, takaisinperintäasia on ollut korkeimmassa hallinto-oikeudessa marraskuusta 2016 asti. Myös vahingonkorvausasia on edelleen kesken.

2. TALOUSARVION TOTEUTUMALASKELMA

Osaston, momentin ja tilijaottelun numero ja nimi	Tilinpäätös 2016	Talousarvio 2017 (TA + LTA:t)	Tilinpäätös 2017	Vertailu Tilinpäätös - Talousarvio	Toteutuma %
11. Verot ja veronluonteiset tulot	101,67	6 555	6 554,72	0,00	100
11.04.01. Arvonlisävero	101,67	6 555	6 554,72	0,00	100
Tuloarviotilit yhteensä	101,67	6 555	6 554,72	0,00	100

Pääluokan, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2016	Talousarvio 2017 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2017 määrärahojen		Tilinpäätös 2017	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2017	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2017	Käyttö vuonna 2017 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
28. Valtiovarainministeriön hallinnonala	7 543,00	8 684	8 684,00	0,00	8 684,00	0,00	0,00	8 684,00	8 684,00	0,00
28.60.12. Osaamisen kehittäminen (S2V)	7 543,00	8 684	8 684,00	0,00	8 684,00	0,00	0,00	8 684,00	8 684,00	0,00
32. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala	15 357 670,22	15 761 884	13 766 131,96	1 995 752,46	15 761 884,42	0,00	1 696 286,08	17 046 286,08	15 050 533,62	1 995 752,46
32.01.21. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha (S3V)	0,00	0	0,00	0,00	0,00	0,00	25 000,00	25 000,00	25 000,00	0,00
32.01.29. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (A)	357 670,22	411 884	411 884,42		411 884,42	0,00				
32.40.01. Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimintamenot (nettob) (S2V)	9 969 000,00	10 619 000	8 641 327,20	1 977 672,80	10 619 000,00	0,00	1 648 973,70	12 267 973,70	10 290 300,90	1 977 672,80
32.40.31. Korvaus talous- ja velkaneuvonnan järjestämisestä (S2V)	4 731 000,00	4 731 000	4 712 920,34	18 079,66	4 731 000,00	0,00	22 312,38	4 753 312,38	4 735 232,72	18 079,66
32.40.95. Eräät oikeudenkäyntikulut ja korvaukset (A)	300 000,00	0	0,00		0,00	0,00				
Määrärahatilit yhteensä	15 365 213,22	15 770 568	13 774 815,96	1 995 752,46	15 770 568,42	0,00	1 696 286,08	17 054 970,08	15 059 217,62	1 995 752,46

3. TUOTTO- JA KULULASKELMA

	1.1.2017 - 31.12.2017		1.1.2016 - 31.12.2016	
TOIMINNAN TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot	462 922,57		456 033,10	
Vuorat ja käyttökorvaukset	3 414,60		13 141,90	
Muut toiminnan tuotot	<u>269 093,70</u>	735 430,87	<u>254 442,79</u>	723 617,79
TOIMINNAN KULUT				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	115 243,39		83 967,50	
Henkilöstökulut	7 891 066,49		7 739 677,31	
Vuokrat	922 277,44		903 171,08	
Palvelujen ostot	1 709 705,60		1 310 991,64	
Muut kulut	233 176,23		172 161,00	
Poistot	233 193,19		218 212,12	
Sisäiset kulut	<u>8 684,00</u>	<u>-11 113 346,34</u>	<u>7 543,00</u>	<u>-10 435 723,65</u>
JÄÄMÄ I		-10 377 915,47		-9 712 105,86
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT				
Rahoitustuotot	958,68		1 650,90	
Rahoituskulut	<u>-10,00</u>	948,68	<u>-105,90</u>	1 545,00
SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT				
Satunnaiset kulut	<u>0,00</u>	0,00	<u>-300 208,99</u>	-300 208,99
JÄÄMÄ II		-10 376 966,79		-10 010 769,85
SIIRTOTALOUDEN TUOTOT JA KULUT				
Kulut				
Paikallishallinnolle	<u>4 661 000,00</u>	<u>-4 661 000,00</u>	<u>4 661 000,00</u>	<u>-4 661 000,00</u>
JÄÄMÄ III		-15 037 966,79		-14 671 769,85
TUOTOT VEROISTA JA PAKOLLISISTA MAKSUISTA				
Perityt arvonnisäverot	6 554,72		101,67	
Suoritettavat arvonnisäverot	<u>-422 229,18</u>	<u>-415 674,46</u>	<u>-368 517,29</u>	<u>-368 415,62</u>
TILIKAUDEN TUOTTO-/KULUJÄÄMÄ		<u>-15 453 641,25</u>		<u>-15 040 185,47</u>

4. TASE

	31.12.2017		31.12.2016	
VASTAAVAA				
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIOITUKSET				
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET				
Aineettomat oikeudet	5305,96		0,00	
Muut pitkävaikutteiset menot	<u>400 027,44</u>	405 333,40	<u>443 006,69</u>	443 006,69
AINEELLISET HYÖDYKKEET				
Koneet ja laitteet	44 489,68		48 190,87	
Kalusteet	<u>150 559,83</u>	<u>195 049,51</u>	<u>195 957,82</u>	<u>244 148,69</u>
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIOITUKSET YHTEENSÄ		600 382,91		687 155,38
LYHYTAIKAISET SAAMISET				
Myyntisaamiset	30 014,12		30 151,55	
Siirtosaamiset	41 258,55		35 364,61	
Muut lyhytaikaiset saamiset	<u>4 715,80</u>	<u>75 988,47</u>	<u>29 572,79</u>	<u>95 088,95</u>
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS YHTEENSÄ		75 988,47		95 088,95
VASTAAVAA YHTEENSÄ		<u>676 371,38</u>		<u>782 244,33</u>
VASTATTAVAA				
OMA PÄÄOMA				
VALTION PÄÄOMA				
Valtion pääoma 1.1.1998	-603 873,01		-603 873,01	
Edellisten tilikausien pääoman muutos	-816 458,92		-683 105,03	
Pääoman siirrot	15 505 967,78		14 906 831,58	
Tilikauden tuotto-/kulujaämä	<u>-15 453 641,25</u>	-1 368 005,40	<u>-15 040 185,47</u>	-1 420 331,93
VIERAS PÄÄOMA				
LYHYTAIKAINEN				
Ostovelat	229 644,86		150 204,77	
Kirjanpitoyksiköiden väliset tilitykset	157 201,00		161 137,70	
Edelleen tilittävät erät	157 197,67		142 355,56	
Siirtovelat	<u>1 500 333,25</u>	<u>2 044 376,78</u>	<u>1 748 878,23</u>	<u>2 202 576,26</u>
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ		2 044 376,78		2 202 576,26
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		<u>676 371,38</u>		<u>782 244,33</u>

5. LIITETIEDOT

Kilpailu- ja kuluttajaviraston tilinpäätöksen liite 1: Selvitys tilinpäätöksen laatimisperiaatteista ja vertailtavuudesta

Tilinpäätös on laadittu noudattaen talousarviolakia ja – asetusta sekä valtiovarainministeriön ja Valtiokonttorin määräyksiä ja ohjeita.

Budjetoinnissa ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia varainhoitovuoden 2017 aikana. Työ- ja elinkeinoministeriön päätöksellä 20.2.2017 virastolle osoitettiin momentilta 416.32.01.21 hallinnonalan tuottavuusmääräraha 25 000 euroa Kuluttaja-asiamiehen valvontatoiminnan teknisten menetelmien kehittämiseen. Virasto sai myös kirjaus- ja käyttöoikeuden Valtiovarainministeriön päätöksellä 19.6.2017 momentille 28.60.12 Osaamisen kehittäminen (koulutuskorvaus) 8 684 euroa.

Arvostus- ja jaksotusperiaatteissa ei ole tapahtunut muutoksia edelliseen tilikauteen verrattuna. Saamiset ja velat on arvostettu nimellisarvoonsa. Virastolla ei ole ulkomaanrahan määräisiä saamia eikä velkoja.

Varainhoitovuoden tiedot vuodelta 2017 ovat olennaisilta osin vertailukelpoisia edellisen varainhoitovuoden kanssa. Kirjanpitoyksikkö ei ole tehnyt aikaisempiin vuosiin kohdistuvia korjauksia. Varainhoitovuoden jälkeen ei ole tapahtunut olennaista ilmoitettavaa.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston tilinpäätöksen liite 2: Nettoutetut tulot ja menot

Momentin numero ja nimi	Tilinpäätös 2016	Talousarvio 2017 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2017 määrärahojen		Tilinpäätös 2017	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot				
			käyttö vuonna 2017	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2017	Käyttö vuonna 2017 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle	
32.40.01. Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimintamenot (nettob) (SZV)	Bruttomenot	10 694 268,69	11 254 000	9 377 716,75	11 355 389,55				11 026 690,45		
	Bruttotulot	725 268,69	635 000	736 389,55	736 389,55				736 389,55		
	Nettomenot	9 969 000,00	10 619 000	8 641 327,20	1 977 672,80	10 619 000,00	0,00	1 648 973,70	12 267 973,70	10 290 300,90	1 977 672,80

Kilpailu- ja kuluttajaviraston tilinpäätöksen liite 3: Arviomäärärahojen ylitykset

Kilpailu- ja kuluttajavirastolla ei ole liitteen mukaisia arviomäärärahojen ylityksiä.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston tilinpäätöksen liite 4: Peruutetut siirretyt määrärahat

Kilpailu- ja kuluttajavirastolla ei ole liitteen mukaisia peruutettuja siirrettyjä määrärahoja.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston tilinpäätöksen liite 5: Henkilöstökulujen erittely

	2017	2016
Henkilöstökulut	6 765 492,98	6 530 303,18
Palkat ja palkkiot	6 826 675,34	6 515 326,44
Tulosperusteiset erät	0,00	0,00
Lomapalkkavelan muutos	-61 182,36	14 976,74
Henkilösivukulut	1 125 573,51	1 209 374,13
Eläkekulut	1 064 852,02	1 074 069,88
Muut henkilösivukulut	60 721,49	135 304,25
Yhteensä	7 891 066,49	7 739 677,31
Johdon palkat ja palkkiot, josta	492 740,53	493 610,47
- tulosperusteiset erät	0,00	0,00
Luontoisedut ja muut taloudelliset etuudet	0,00	0,00
Johto	0,00	0,00
Muu henkilöstö	0,00	0,00

Kilpailu- ja kuluttajaviraston tilinpäätöksen liite 6: Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset

Kilpailu- ja kuluttajavirastolla ei ole liitteen mukaista esitettävää.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston tilinpäätöksen liite 7: Kansallis- ja käyttöomaisuuden sekä muiden pitkävaikutteisten menojen poistot

Kilpailu- ja kuluttajavirastolla ei ole liitteen mukaista esitettävää.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston tilinpäätöksen liite 8: Rahoitustuotot ja -kulut

Kilpailu- ja kuluttajavirastolla ei ole liitteen mukaista esitettävää.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston tilinpäätöksen liite 9: Talousarvionaloudesta annetut lainat

Kilpailu- ja kuluttajavirastolla ei ole liitteen mukaisia talousarvionaloudesta annettuja lainoja.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston tilinpäätöksen liite 10: Arvopaperit ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset

Kilpailu- ja kuluttajavirastolla ei ole liitteen mukaisia arvopapereita ja oman pääoman ehtoisia sijoituksia.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston tilinpäätöksen liite 11: Taseen rahoituserät ja velat

Kilpailu- ja kuluttajavirastolla ei ole liitteen mukaisia taseen rahoituseriä ja velkoja.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston tilinpäätöksen liite 12: Valtiontakaukset ja -takuut sekä muut monivuotiset vastuut

Voimassaolevat takaukset ja takuut sekä niiden käytettävissä oleva enimmäismäärä

Kilpailu- ja kuluttajavirastolla ei ole liitteen mukaisia valtiontakauksia ja -takuuta.

Muut monivuotiset vastuut

Valtion talousarvion yksityiskohtaisten perustelujen yleisten määräysten kohdan Toimintamäärärahat perusteella tehdyt tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset

€	Talousarvio- menot 2017	Määräraha-tarve 2018	Määräraha-tarve 2019	Määräraha-tarve 2020	Määräraha- tarve myöhemmin	Määräraha- tarve yhteensä
Tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset yhteensä	1 064 294,98	1 098 791,95	0,00	0,00	0,00	1 098 791,95

Muulla kuin valtion talousarvion yksityiskohtaisten perustelujen yleisten määräysten kohdan Toimintamäärärahat perusteella tehdyt sopimukset ja sitoumukset

€	Talousarvio- menot 2017	Määräraha-tarve 2018	Määräraha-tarve 2019	Määräraha-tarve 2020	Määräraha- tarve myöhemmin	Määräraha- tarve yhteensä
....	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut sopimukset ja sitoumukset yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut monivuotiset vastuut yhteensä	1 064 294,98	1 098 791,95	0,00	0,00	0,00	1 098 791,95

Kilpailu- ja kuluttajaviraston tilinpäätöksen liite 13: Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Kilpailu- ja kuluttajavirastolla ei ole liitteen mukaisia taseeseen sisältyviä rahastoituja varoja.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston tilinpäätöksen liite 14: Taseeseen sisältymättömät rahastoidut varat

Kilpailu- ja kuluttajavirastolla ei ole liitteen mukaisia taseeseen sisältymättömiä rahastoituja varoja.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston tilinpäätöksen liite 15: Velan muutokset

Kilpailu- ja kuluttajavirastolla ei ole liitteen mukaisia velkoja.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston tilinpäätöksen liite 16: Velan maturiteettijakauma ja duraatio

Kilpailu- ja kuluttajavirastolla ei ole liitteen mukaisia velkoja.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston tilinpäätöksen liite 17: Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat muut täydentävät tiedot

Kilpailu- ja kuluttajavirastolla ei ole liitteen mukaisia tietoja ilmoitettavanaan.

6. ALLEKIRJOITUS

Tilinpäätös on hyväksytty Helsingissä 28. päivänä helmikuuta 2018.

Juhani Jokinen
Pääjohtaja

Valtiontalouden tarkastusvirasto on tarkastanut tämän tilinpäätöksen ja tarkastuksesta on annettu tilintarkastuskertomus.

Helsingissä ____/____2018

Jaana Puhakainen
Johtava tilintarkastaja